

Kosova'nın yeni politik liderleri

Kosova Meclisi rolü denetiminin güçlendirilmesi

Editörden

Kosova'nın yeni politik yöneticileri belirlendi. Bir ay içerisinde yeni başkan, başbakan ve yeni meclis Başkanı göreve geçti. Başkan Fatmir Sejdiu eski Başkan Ibrahim Rugova'nın yerine geçti. Eski KMB koo mutanı Agim Çeku başbakanlık görevine seçilerek Bayram Kosumi'nin yerine geçti. Eski LDK Parti vekili Kole Berisha Meclis Başkanlığı görevine seçilerek Nexhat Daci 'nin yerine geçti. Kosova'nın statüsü ile ilgili Müzakere Delegasyonunun yeni yapısı var. 24 Mart 2006 tarihinde, Meclis, statüsü müzakereleri ile ilgili olduğu gibi özellikle de ademi merkezîyetçilik-desantralizasyon ile ilgili ilk statüsü müzakereleri çerçevesinde iki görüşme raundu içerisinde yoğun tartışmalar gerçekleştirdi.

Ümit ediyoruz ki yapılan tartışmalar Meclis genel kurul toplantısında çeşitli politik konulara ilişkin daha sıralı olan genel kurul toplantılarının yapılmasını körükleyecektir. Meclis yeni Başkanı Sn Kole Berisha, Meclis'e yeni bir demokratik havayı getirmeyi ve uluslar arası enstitüleri ile işbirliğini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Şeffaflık ve Yönetmeliğe bütünlüklü olarak saygı gösterme gündem sırasının başında olmaktadır.

Meclis'te yapılan değişikliklere bakılırsa parlamanto gruplarının ve komisyonlarının hükümet çalışmalarını ve Kosova Konsolide Bütçesi (KKB) harcamalarının denetlenmesine ilişkin rolü yapmaları ümit edilebilir. İyi bir idare standardına gelebilmek için bunlar kilitsel konulardır. Bununla birlikte Meclis administrasyonu düzeyinde de meydan okumalar vardır bunlar ise var olan kurallara daha da uyum sağlama olanağını yeniden afirme etmektedir.

ASI Bülteni'nin bu sayısı Kosova'da yeni politik liderlerini tanıtarak ve genelde yeniden görüşme formunda temsil edilen özel yasal ve politik çıkarları alanına odaklanmaktadır.

Kendi yazısında Ulusal Demokratik Enstitüsünden (NDE) Sn David Payne parlamentodaki bakanlar için "zaman sorunu" ile ilgili görüşlerini paylaşmaktadır. Olsun ki onların değeri daha da artırılabilir bazı sorular Kosova Meclisi'nde başlatıldı. 'Entegrasyon' değin yeni parlamento grubu başkanı Sn Ferid Agani Meclis Komisyonlarının yasama çalışmalarında etkin bir rolü oynamalarını amaçlayan çok partili ve çok uluslu grubun kurulması konusunda durmaktadır. Kosova Geleceği İttifakı (AAK) parlamento Grubu Başkanı Sn Gynaze Syla, Kosova'nın bir kentinde seçmen ilişkilerine ilişkin ofisin kurulması ile ilgili yeni girişimi ile ilgiyi çekmektedir.

Bu üç yazı parlamentonun üç kilitsel görevini yansıtmaktadır: hükümetin denetlenmesi, seçmenler yasının kabul edilmesi ve seçmenlerle irtibatların kurulması. Kosova'nın bu en önemli bir politik dönemde, Meclis'teki şimdiki gelişmeler daha büyük bir ilgiyi gerektirmektedir. Şimdi ise tüm politik grupların gelecek ile ilgili çok önemli olan konularla uğraşırken işbirliğini geliştirmelerinin zamanı çatmıştır. Bu ortak yolda AGİT ve "Meclis'i Destek Girişimindeki" diğer partnörler kendi katkılarını sunmaya hazır dırlar. İnanıyoruz ki bu Bülten bunun bir kanıtıdır.

Franklin De Vrieze,
"Meclis'i Destek Girişimi" Koordinatörü

Editörden	2
Kosova Meclis Başkanı görevini teslim alırken Kol Berisha'nın selamlama konuşması	3
Başkan Fatmir Seydiu BBC'ye konuştu	4
Tüm Kosova vatandaşlarının iyi yaşayabileceği bir Kosova olmadan tam bir özgürlük sağlanamaz	7
Hükümet çalışmalarına katılma amacıyla Kosova Sırp liderleri Başbakan Çeku ile görüştü	9
Meclis'te son gelişmeler	10
Vatandaşın sesini dinlemeyi öğrenmeliyiz	12
Roma	14
Meclis çalışmalarının hız kazanmasını neden istedik	16
Bağımsız Kosova için bir vizyon	17
HESAPLARIN ÖDENMESİ ZAMANI	18
Kosova Meclisi denetim rolünün güçlendirilmesi	19
Kosova Meclisindeki meydan okumalar ve ilerlemeler	20
Kosova'nın Avrupa'ya entegre edilmesi doğrultusundaki yol	22
Emekli asker Yasa Tasarısının gözden geçirilmesi : AGİT Destek Veriyor	23
"Soru Döneminin" esasları	24
AGİT'in alanda katılımı artıyor	25
Tercümede güncel meydan okumalar	26

Kosova Meclis Başkanı görevini teslim alırken Kol Berisha'nın selamlama konuşması

Kosova Meclisi 10 Mart 2006

Sayın milletvekilleri,

Bugünden itibaren bu Meclisin etkinlik alanı ile ilgili tüm organizasyon, denetim ve koordinasyon işlerini yapmam için bana verdiğiniz güveninizin, aslında siz bugünkü oylarınız ile büyük bir çaba, sorumluluk ve fadakârlık gerektiren sorumlu bir iş ile ilgili büyük bir sorumluluk da vermiş olduğunuzun bilincindeyim.

Kosova şu an kilitsel bir önem taşıyan aylar, kilitsel bir önem taşıyan günler belki de kilitsel önem taşıyan saatler önünde bulunmaktadır.

Biz artık Kosova açısından tarihi önem taşıyan bir dönemde bulunmaktayız. Vatandaş ve halkın verdiği oy'u sonucu oluşan enstitülerimiz, ABD ve Avrupa Birliği başta olmak üzere çok sayıda dostlarımız tarafından sağladığı destek sayesinde ve kendi hür iradesi ile, Güneydoğu Avrupa bölümünde bağımsız ve egemen bir devlet oluşturma emellerini gerçekleştirmede sonuna kadar gitmelidir; bu devlet bizim en büyük müttefikimiz olan ve son yüzyıl zarfında bizim için en ağır olan an'larda iki kez yanımızda bulunan ABD ile sürekli bir dostluk ilişkilerinde bulunacaktır.

Kosova'nın bağımsız ve egemen bir devlet olması yönünde en önemli mekanizmalardan biri olan ve belki de en önemli mekanizmayı oluşturan bu Meclis önünde çok büyük ödevler bulunmaktadır.

Bu olgudan hareket ederek toplum olarak geçtiğimiz dönemde, benim büyük partim üstünde de, sayıca daha az sayıda üyesi

olan sizin partileriniz üstünde de daha büyük ve daha kutsal olan bir şey bulunmaktadır; bu şey partiler üstü, bireyler üstü, gruplar üstü, dini mensubiyet üstü ve cinsiyet üstü bir şeydir; bu, bağımsız ve egemen bir devlet olarak Kosova'nın oluşması yönünde ortak hedefimizdir; çocuklarımızın bugünü ve yarını ve çocuklarımızın çocuklarının yarınları sözkonusudur.

Kosova devletinde politik sistem, adalet, ekonomi ve diğer alanları düzenleyen ve onların uygulanmalarını halinde cezaları içeren akt ve düzenlemelerin çıktığı bu kutsal binanın çatısı altında milletvekillerin özgürce konuşacağı bir yer olması; iktidar ve muhalefetin ve çoğunluk ve azınlığın seslerini duyuracakları bir yol olması için tüm varlığım ile ve elimden geldiği kadariyle çaba harcayacağıma size güvence vermekteyim. Daha başka sözlerle, bu Meclis binası, ulusal, politik, cinsiyet ve dini mensubiyeti ve kökenleri ne olursa olsun Kosova'da yaşayan tüm vatandaşların eşit haklarının takdim edileceği ve daha da derinleşeceği bir yer olacaktır.

Milletvekilinin bu evin gerçek sahibi olarak kendisini hissetmesi için çaba harcayacağım. Bu yönde sizin yardımlarınıza ihtiyacım vardır. Benim de size yardım edeceğime dair emin olmanızı isterdim.

Bu ev içerisinde eşit insanlar arasında birinci olan bir insan olarak, normal çalışmaların sürdürülebilmesi için daha iyi çalışma şartlarının temin edilmesi yönünde sürekli olarak çaba harcamam yanı sıra her

Meclis başkanı Kole Berisha

milletvekilinin tek tek ve bütün milletvekillerin toplu şekilde (elbette ki imkanların elverdiği şartlar içerisinde) sorunlarının çözülmesi yönünde çaba harcayacağım. Meclis Başkanlık Kurulu, parlamento grupları, komisyonlar ve Meclisin diğer organ ve encümenleri arasında, benim en değerli saydığım şeyin – işbirliğinin daha da derinleştirilmesi yönünde çaba harcayacağım. Çünkü, ancak bu şekilde ileriye doğru yürümemiz mümkündür.

Tüm bunların ve diğer amaç ve hedeflerimizin yerine getirilmesi yönünde en iyi yol, düşünceme göre, Anayasa'nın, yasaların ve altyasa akitlerinin ve bu çerçevede bu Meclis Çalışma Yönetmeliği'nin (İç tüzüğü'nün) de kararlı bir şekilde yerine getirilmesi ile mümkündür. Uygar uluslar yazılı normalarla yönetilir. Bizim de buna riayet

ederek tasdiklayacağımıza inanıyorum.

Kosova Meclisi'nin şimdiye kadar ki başkanı, akademik Nexhat Daci'nin demokrasinin bu abidesini Kosova ve onun halkı için hiç de kolay olmayan bir döndme yönetilmesi ve idare edilmesinde sunduğu katkı ve çalışmalarından dolayı şahsi adıma ve sizin adınıza kendisine teşekkür etmeme izin verin. Verdiği güveni için partim olan Kosova Demokratik Birliğine de şükranlarımı bildiririm.

Şimdi ise devam etmeliyiz. Bu hiç te kolay olmayacaktır ancak beraberce onun üstesinden geliriz. Bugüne kadar sundukları destek gibi, bundan böyle de bizim dostlarımızın ve ilk sırada Amerika ve Avrupa'da olanların bize desteklerinin devam edeceğine inanıyorum. Bizim de Batı uygarlığın bir parçası

Kol Berisha'nın Biografisi

Kol Berisha, 26 Ekim 1947 tarihinde Klina belediyesine bağlı Dobirdol köyünde doğdu. İlk okulunu Uymir'de tamamladı. Yakova Öğretmen Okulu'ndan mezun olduktan sonra Klina'ya bağlı Uymir ve Glareva köylerinde öğretmenlik yaptı. 8 Mart 1973 tarihinden itibaren Klina "Luigi Gurakuçi" Lisesinde sekreterlik görevini yaptı. Kendisi, aynı zamanda, Priştine Hukuk Fakültesi mezunudur. 28 Mart 1989 tarihinde gözümlü alındıktan sonra Leskofça, Belgrat ve İpek kentindeki Sırp hapishanelerinde zıdana atıldı. Üç ay sonra hapishaneden çıkar ancak işine de son verilir.

Kosova Demokratik Partisi'nin (LDK) kurulmasından sonra bu partiye üye olur ve iki mandat Klina LDK Şubesi Başkanlık Kurulu üyesi seçilir. Aynı zamanda kırgın ailelerin barıştırılması Komisyon başkanlığını da yaptı. 15 Mart 1998 tarihinden itibaren LDK asbaşkanı görevine seçilmiştir. Savaşın sonraki dönemde Kosova Geçici Konseyi üyesi idi; Petersen tarafından oluşturulan Politik Forum üyesidir. Şu anda Kosova'nın nihayi Statüsünün belirlenmesi üstünde çalışan Politik Stratejik Grup üyesidir. Kosova Meclisi oluşumunda ikinci kez milletvekili seçilmiştir.

Sn Berisha iki kitap yayınlamıştır: "İzole edilen bir şahısın güncesi" ve "Kosova, kanayan bir yara". Şiir ve düzyazı yazar. 1983 yılında Podgoriça'da yayınlanan 'Koha' Yazın Dergisi'nin geleneksel öykü yarışında "Basit bir İfade" adlı öyküsü ile ikinciliğe layık görülmüştü. Zaman zaman güncel politika alanından makaleler yazar. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Başkan Fatmir Seydiu BBC-ye konuştu

BBC bugünkü programı için bir demeç veren Kosova Başkanı, yeni görevde karşılaştığı sorunlar, kendi ülkesinin geleceği ve yeni göreve atanmasından sonra kendisinde ne tür değişiklikler olduğu konusunda konuştu. BBC muhabiri Muharrem Nitay Priştine'de sayın Fatmir Seydiu ile görüşti:

BBC: Başkanın kısa bir sürede seçilmesini Kosova'da mevcut politik subjelerin politik olgunluğu olarak nitelendirmek mümkün mü, yoksa bu işte dış faktörler tarafından uygulanan baskılar mı etkili oldu?

Seydiu: Bence bu ilki bir esası oluşturmaktadır. Kosova'da mevcut enstitülerin ihtiva ettikleri geniş bir politik kültürün bir nevi konsolidasyonunu sağlanması hedeflenmiştir. Bu olaya politik partilerin katılımı da sağlanmıştır. Unutmayın ki bu tür sınavlarla biz geçmiş dönemlerde de karşılaşmıştık.

Ben sık sık Kosova'da dört kez düzenlenen seçimleri örnek olarak alırım; Güneydoğu Avrupa'da tertiplenen en başarılı seçimler arasına giren bu seçimler buradaki insanların bulunduğumuz dönemin ciddiyetinin bilincinde olduklarını ve onların derin demokrasi unsurlarını içeren bir hamurda yoğrulduklarının bir göstergesidir.

Bizim ikinci meselemiz ise uluslar arası işbirliğinin sağlanması ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Özellikle önümüzdeki dönemde bu tür işbirliğine ihtiyacımız daha da fazla olacaktır.

BBC: Kosova Başkanı göreve başladığı ilk ay zarfında ne tür engeller ile karşılaştı?

Seydiu: Onların sayısı çoktur. Kosova'nın bağımsızlığı ile ilgili süreci tamamlamak üzere olduğumuz bu dönem de on-

lardan bir tanesidir.

Bana göre bu karşılaştığım ilk sorundu. Karşılaştığım ikinci önemli sorun Kosova enstitüleri arasında bir beraberliğin ve birlikteliğin nasıl sağlanacağından ibaretti. Bu beraberlik parlamento ve hükümet düzeyinde olduğu gibi, düşünceme göre, mahali düzeyde de gerçekleşmeliydi. Özellikle standartların yerine getirilmesi ve devlet görevlerini doğrudan doğruya yerine getirmemizde gurur ve şerefimizin ifade edilmesi yönünde de bu birliktelik önem arz etmektedir.

BBC: Başkan Seydiu, Kosova Hükümetinde değişikliklerden söz edildiği için bu değişiklikler Kosova'daki sürece nasıl yansır? Şu anda onların gerçekleşmesi ne derecede önemliydi?

Seydiu: Elbette ki zaman içerisinde yeni sınavlar önünde de bulunacağız. Özellikle Kosova Başbakanın güvenip işbaşına getirdiği tüm personelin yüz günden sonra çalışmalarının gözden geçirilip değerlendirileceğine dair tutumunu takdirle karşılamaktayım. Parlamentonun güvenini alan tüm personel veya Kosova bakanlarından her birinin çalışmalarının tek tek değerlendirileceği ve değişikliklerin gerekip gerekmeyeceği konusunda karar alınıp ileriye doğru gidilmesi sağlanacaktır.

Başkan Fatmir Seydiu

BBC: Başkan Seydiu, yeni Kosova'nın veya Kosova ulusunun en başarılı insanı olarak değerlendirilen bir şahsın görevini devraldınız. Böyle büyük bir başkanın gölgesi altında, en yüksek değerlere sahip olduğu değerlendirilen bir insanın ardından bu görevi yerine getirmenin güçlükleri nelerdir?

Seydiu: Yaptığınız değerlendirmeler ile tamamen uzlaşıyorum. Numune bir insan sözkonusuydu.

Rugova tarafından yaratılıp arkasında kalan bu değerlerden yararlanma şansımız vardır.

Etkinlikte bulunduğumuz tüm bu zaman dilimi içerisinde benim için ve tüm bu kuşak için ilk günden itibaren beraber faaliyette bulunma imkânında olduğumuz ve ondan Kosova'nın geçtiği çok zor dönem ve yollarda yol arkadaşı olmamız bizim için bir onur meselesidir.

Doğal olarak, onun fiziki olarak kişiliğinin mevcut olmadığı durumda tüm bu engellerle karşılaşmam elbette ki kolay değildi.

Tüm öteki arkadaşlarla beraber on beş yıldan bu yana ortaklaşa katettiğimiz yollarda öğrendiklerimizden hareket ederek bu kohezyon kuvvetini muhafaza ederek bu ilkeler esasınca mevcut enerjinin yönlendirmesini sağlamaya çalışacağım.

İkincisi ise, elde edilen değerlerden hareket ederek, ister ortaklaşa sürdürdüğümüz bu mücadele ile ister de etütlerim sırasında edindiğim birikimler sayesinde Kosova halkının ulusal çıkarları hizmetinde olmalarını sağlamak için elbette ki azami bir şekilde çaba harcayacağım.

BBC: Sayın Başkan, görevi devraldığınız sırada Kosova'nın devlet oluşması yönünde

merhum başkan Rugova'nın yolunda devam edeceğinizi beyan ettiniz. Tamamlanmak üzere olan bu süreç nasıl devam edecektir?

Seydiu: Kosova devleti de facto mevcuttur. Kosova halkının esaret altında olduğu zor yıllarında da uygulamaya koyduğumuz mekanizmalar ilerlemiş batı demokrasilerin uygulandığı ülkelerde dahi hayranlıkla karşılanıyordu. Bu kadar zor yolda nasıl yürümeye başardığımızı ve vatandaşımızı nasıl ayakta tuttuğumuz büyük ilgi uyandırmıştı.

Bulduğumuz bu safhada ise elbette ki giden çok sayıdanesillerin ideallerini sonuca bağlamak istiyoruz ve 2006 yılında bu süreci tamalayacağımıza inanıyorum. Bu sayede Kosova, uluslar arası planda tanınan ülkeler ailesine girmiş olacaktır.

BBC: Ülkenin politik geleceğinin belirlenmesi açısından, şu anda, Kosova'da yaşayan Sırpların durumlarının belirlenmesi en önemli mesele olduğuna inanılmaktadır. Sizin de ifade ettiğiniz için, ülkenin gelecekte bağımsızlığa kavuşması ile sonuçlanması beklenen ülkenin politik geleceğinin belirlenmesi sürecine onların da katılmalarının sağlanması için Kosova entitülerinin teklifleri nelerdir?

Seydiu: Ben belki bu konuya başka açıdan bakmayı yeğlerdim. Kosova'da azınlıklar meselesini sorun yapmaktan yana değilim ve bununla ilgili Kosova'da tüm vatandaşların durumları ile ilgili vizyon ve görüşümüzün bu çerçevede ve diğer azınlıklar konusunda uygulamaya başarmamızı bir yol olarak görüyorum.

Kosova'da çoğunlukta olan bizim sorumlu davranıp azın-

lıklar ile ilgili daha fazla güven veya garanti vermemiz de belki bu yönde bir çözüm seçeneği olabilir.

Bu yönde, düşünceme göre, şimdiye kadarki dönem içerisinde, Kosova, onların entegrasyonlarının sağlanması yönünde çok sayıda deneyde bulundu ve onların değişik süreçlere katılımlarının sağlanması çabaları kendi ürünlerini vermiştir. Burada tereddütler de mevcuttur ve onlar genellikle Sırp azınlığı tarafından gelmektedir. Bunlar keza kendileriyle ilgili Belgrad'ın uyguladığı politikalarının kurbanı olmaktadır.

Buna rağmen, bizim açımızdan tarihe geri dönülmemesi son derece önemlidir. Kosova'da ceryan edenleri unutmamalıyız ancak bizim projemiz ileriye doğru hareketten ibarettir. Azınlıklara ve diğer vatandaşlara daha iyi yaşam ve entegrasyonu temin edecek yaşam koşullarının sağlanmasına ilişkin en yüksek uluslararası standartlar, bu yönde bizim hedefimiz olacaktır.

Düşünceme göre, ilerde gelecek olan tüm başarıların özeti belki de bu olgu oluşturmaktadır.

Ne ben ne de Kosova enstitüleri paralel yaşam sağlayacak pozisyonlar için hiç bir olay veya örnekte çaba harcamayacağız.

BBC: Kosova'nın bağımsızlığı ile ilgili uluslararası planda bir uzlaşmanın mevcut olduğuna inanıyor musunuz?

Seydiu: Tek tek ülkelerin yüksek temsilcilerinden gelen ifadeler ve yüksek uluslararası seviyelerde konuyla ilgili yapılan tartışmalar bir bakıma konunun daha da açılmasını sağlamaktadır ya da Kosova'nın bağımsızlığı ile ilgili bizim görüşümüzle uyum içindedir. Güvenlik Konseyi toplantısında

Kosova'nın bağımsızlığının real seçenekler arasında yer aldığı ileri sürülürken, birkaç gün önce Avrupa Birliği dışişleri bakanlarının Salzburg toplantısında Kosova'nın bağımsızlığının kaçınılmaz olduğu belirtildi. Konuyla ilgili Avrupa dış politikalarının diğer yansımalarını da bu kapsamda görmek mümkün.

Bulduğumuz gelişme safhasında, bağımsız bir devlet olarak onurlu bir şekilde yaşayabileceğimiz konusunda yeterli delil verdik. Diğer bir hedefimiz ise komşu ülkelerle iyi ilişkiler içinde olmak ve tüm yörede istikrarın sağlanmasından ibarettir.

Politik irade bir anayasal ve uluslararası kategoriyi oluşturmaktadır ve o aşlamaz; ayrıca hiç kimse bu irade üzere basarak onu çiğneyemez.

Siz diğer halkların da bağımsızlık ve ulusal emansipasyon yolunda yürümleri örneklerini görebilirsiniz. Günümüzde güçlü devletler konumunda olan devletlerin de bağımsızlık deklarasyonlarını ben burada örnek olarak gösterebilirim.

BBC: Bu yıl sonuna doğru Fatmir Seydiu'nun formal olarak da bağımsız bir Kosova Başkanı olacağına inanıyor musunuz?

Seydiu: Evet. Bir nesil olarak böyle bir safhayı görüp kutlayacağımıza inanıyorum. Bu şekilde yaş ilerlemiş olanlardan hiç kimsenin de Kosova sorunun çözümünü görmeden öteki tarafa gözleri açık gitmesinin de önüne geçileceğine inanıyorum.

Daha başka sözlerle, bu yıl başlatılan bu dinamika ve Sayın Ahtisari'nin saptamış olduğu ayan yönelimi, bizim bu işi çok daha hızlı bir şekilde yerine getirme istemimizin karşısında bulunmaktadır.

Kasım ayında kendisinin Birleşmiş Milletler ile olan sözleşmesi sona erecektir. Bu yolda işlerin hızlandırılmasının gereğine bu da bir işaret olsa gerek.

Bize düşen görev bu süreçte katkıda bulunmaktır. Devlet mekanizmasının ciddiyetini ifade eden taraf olmalıyız; bu ise bu yönde özel değer ve ağırlık taşımaktadır.

Güvenlik Konseyi tarafından bu konu ile ilgili yapılan beyanda bu sürecin çok uzun bir süreç olduğunu, tam bir ulusal emansipasyonun ve hukuki açıdan diğer devletler tarafından formal bir devlet olarak tanınması ve Kosova'nın uluslararası planda tanınması işleminin sağlanması için yirmi kadar senenin geçmesinden bahsediliyor.

BBC: Geçen yıllar içerisinde size Profesör Seydiu olarak hitab ediyorlardı, şimdi ise Başkan Seydiu şeklinde hitab ediyorlar. Bu ikisinden hangisi Sayın Seydiu için daha büyük önem arz eder?

Seydiu: Ben şimdiye kadar arkadaş ve profesör olarak kaldım ve bunlara Üniversite çerçevesinde değişik seviyelerde yaptığım çalışmalar ve eğitim öğretim ile bilim alanında yaptığım çalışmalar sonucu ulaştım.

Belli bir makam ya da görev benim sakındığım bir şey değildir. Elbette ki onunla karşılaştığım an kendimi son derece mutlu hissetmekteyim ve o benim kalıcı görevimdir. Şu anda bulunduğum makam ve görevimi ise Kosova Meclisi ve burada mevcut politik subjeler tarafından desteklenip bana verilen bir enstitü görevi olarak görüyorum.

BBC: Göreviniz sizin kişisel ve aile hayatınızı ne denli

zorlaştırdı?

Seydiu: Önemli değişiklikler var. İnsanlar ve sorunlara karşı yansımamda ise değişiklik olmadı. Her ne kadar böyle bir şey zor olsa dahi daha önceki safhalarda yürüdüğüm yoldan normal olarak yürümek gayreti içindeyim. Dünya bakışım ve görüşüm ise daha önce gördüğüm ve algıladığımın aynısıdır.

Benim için önemli olanı zaman koşullarına ve benden istenen sorumluluğa ayak uydurmam son derece önemlidir.

Elbette ki şahsi hayatımda çok sayıda değişiklikler görülmektedir. Bulduğum görevde etkinliklerin dinamiği ve bu enstitünün başında olan biri olarak bana düşen görevler aile ve özel hayatımda olan sorumluluklarımın bir bölümünü kenara bırakmamı gerektirmektedir.

Daireden evime kadar yaya olarak yürümeden mahrum kalmayı büyük bir eksiklik olarak algılıyorum ve onun eksikliğini hissediyorum. Böyle bir şey sağlık açısından sorunlara da yol açabilir, ancak daha ilerde buna tekrar gözden geçireceğim. Ortak bir anlayış hakim olursa belki buna tekrar dönebiliriz.

BBC: Medya ve gazetecilere karşı tavırlarınızda bir değişiklik oldu mu?

Seydiu: Hayır, hiç bir değişiklik yok. Daha önceki safhalarda olduğumun aynısıyım. Bunu normal ve gerekli bir iletişim şekli olarak algılıyorum çünkü ortak emellerimizin takdim edilmesinde önemli bir gücü oluşturduğunuzda inanıyorum.

Aramızda mevcut olan karşılıklı iyi ilişkilerin devamını temenni ederim.

Yayınlandığı tarih: 18 Mart 2006

Tüm Kosova vatandaşlarının iyi yaşayabileceği bir Kosova olmadan tam bir özgürlük sağlanamaz

Başbakan Agim Çeku'nun 10 Mart 2006 tarihinde yapmış olduğu konuşmas

*Sayın Bay Jessen-Petersen,
Sayın Bay Kosova Başkanı,
Sayın Bay Meclis Başkanı,
Sayın milletvekilleri
Halihazırda bulunan
konuklar,*

Biraz önce ülkeyi yönetmek için sizin güveninizi aldım ve bunu takdir ediyorum. Bugün ayrıca Kosova vatandaşlarına karşı var olan görevlerimi gerçekleştirmek amacıyla hükümeti yönetmek gibi büyük bir görevi üstlenmekteyim ve bu görev beni onurlandırmaktadır. Bugün, belki de en ağır ve en karar verici anda hükümeti yönetme mandatını üstlenmekteyim. Ama ben hazırım.

Kosova ve onun vatandaşları için önemli olan bu anda, vermiş olduğunuz güven Kosova hükümetinin yönetilmesinde destek noktası olacaktır. Bu sorumluluğu üstlenirken size ve Kosova vatandaşlarına hükümetimizin sunacağı hizmet, etik, dini ve politik farklarını gözetmeyerek Kosova vatandaşlarının refahı temeline dayanacaktır. Ortak hedeflerimize tümünüzle ve bizim uluslar arası arkadaşlarımızla işbirliği yaparak ulaşacağız.

Benim tarafımdan yönetilecek olan hükümet ilkeleri, hükümet programından çıkmaktadır. Enstitülerimizin daha da güçlendirilmesi, Kosova vatandaşlarının iş bulmaları ve onların ekonomik koşullarının düzeltilmesi, politik istikrarlık ile güvenliğin güçlendirilmesi, idarenin ve yasal çerçevenin geliştirilmesi olduğu gibi standartların yerine getirilmesi

doğrultusuna odaklanacaktır. Bu çalışmalarla Kosova bağımsızlığının en kısa bir dönem içerisinde sağlanması için uygun olan ortamların yaratılması hedeflenmektedir.

Kosova devletinin kurulması ile ilgili temel safhadan geçmemize rağmen, bizim hedeflerimiz bu nokta ile sonuçlanmıyor. Amaçlarımızın gerçekleşmesi doğrultusunda yapmamız gereken daha çok işimiz var.

Biz, AB ve NATO strüktürlerine entegre olacak tolerant ve demokratik bir Kosova istiyoruz. Yörede istikrarlık kaynağı ve Avupa'nın bu yöresinde pozitif değişimler sağlayacak bir Kosova istiyoruz. Kosova devletinin kurulması Kosova vatandaşları ile Kosova hükümetinin isteğidir.

Bu hedefimiz, süreç ile ilgili sorumluluklarımızı doğru bir şekilde yapmamızı gerekli kılar. Kosova devleti tümümüzün ortak büyük hedefidir. Ama aynı zamanda, refah, güvenlik ve ekonomik gelişme hükümete düşen sorumluluklardır ve bu sorumluluklar hiçbir şekilde ve hiçbir amaç için ihmal edilemez.

Kosova vatandaşları çalışmalarımız ve faaliyetlerimizin merkezinde bulunacaktır. Hükümet olarak tüm görevlerimiz için açık olacak, idaredeki meydan okumalar ile karşı karşıya gelerek çalışmalarımız için bu parlamento ve Kosova vatandaşları önünde sorumlu olacağımızı göz önünde bulundurmaktayız.

Biz, Kosova vatandaşları ihtiyaçlarını görecek olan

Başbakan Agim Çeku

bir sorumlu ve efektif idare temin edeceğiz. Kosova'da özenle, sorumlu çalışmak için hazırlıklı ve doğru siyasetçiler örneği olmayan kişilere yer olmayacaktır. Mandatımı ve bugün bana vermiş olduğunuz güveni doğrulamak için elimden geleni yapmaya hazırım.

Bayanlar ve baylar,

Kosova vatandaşları arasında köprüleri yapmaya çalışarak interetnik farkların toplumumuzun samimi değerlerine çevireceğiz. Kosova hükümeti

güven ve karşılıklı işbirliği havasını geliştirerek, onun tüm vatandaşlarının evi olması doğrultusunda çalışacağız.

Kin, ayrımcılık-diskriminasyon ve Kosova vatandaşlarının acı çekmeleri zamanı geride kalmalıdır. İnteretnik barışma, entegrasyon ve ilerleme zamanı gelmiş bulunmaktadır.

Hepimiz için şu ayan omalıdır. Tüm Kosova vatandaşlarının iyi yaşayabileceği bir Kosova olmadan tam bir özgürlük sağlanamaz.

Kosova'nın çoğunluğu kendi hedeflerini gerçekleştirmek için onların azınlıklar haklarını ve refahına karşı saygılı davranmaları gerektiğini bilmelidirler. Demek oluyor ki azınlıklara karşı saygılı olmak, aslında çoğunluğun çıkarına olan bir iştir. Kosova'daki azınlık topluluklar bugün geliştirmekte olduğumuz Kosova'da azınlık çıkarlarının geliştirilip korunacağına, onların yakın ve yapıcı işbirliğinin Kosova'nın geleceği için önemli olan süreci hızlatacağını bilmelidirler.

Kosova Sırp topluluğu bizim, tolerans ve güven gibi en yüksek insancıl ilkelere dayanmakta olan bir toplumu kurduğumuzu inanmalıdırlar. Öyle ki onlara kendi dillerinde konuşmayı önemli buluyorum.:

“Demokratik bir Kosova'da tüm Kosova vatandaşları gibi sizin de geleceğiniz olacaktır. Kosova hepimizindir ve biz ulusal kökeni gözetmeksizin beraberce özgürlük, eşitlik ve herkese ekonomik refahı garanti edecek olan bir toplumu temin edeceğiz. Siz buna inanmalısınız. Bu çeşit bir toplumu temin etmek için Kosova'nın tüm diğer vatandaşları ile birlikte hükümet, Meclis enstitüleri ve Kosova'nın günlük yaşamına katılarak kendi haklarınız için mücadele etmelisiniz.”

Demokratik ve ilerlemiş olan bir Kosova devletinin oluşturulması için süreci hızlandıran bir makine olan standartların gerçekleştirilmesi doğrultusundaki dinamiklerin hızlandırılması bizim hükümet gündem sırasında önemli bir yere sahip olacaktır.

Önümüzdeki günlerde standartların gerçekleştirilmesindeki faaliyetlerimizi başlatmış olacağız. Bunu uluslar

arası topluluğunun bizim gerçekleştirmemize bıraktığı için değil, onları gerçekleştirmekle biz kendi kendimize yardım etmekteyiz. Uluslar arası topluluk ve Kosova vatandaşları tarafından yapılan değerlendirmeler bizim hazırlığımızı ve faaliyetlerimizi etkileyecek ve böylece onlar olumlu olacaktır.

Kosova statüsü konusunda müzakereler süreci en güçlü argüman olacaktır. Statüsünün sadece hükümetin konusu olmadığını onun ortak bir konu olduğunu göz önünde bulundurarak hükümet bu sürece yapıcı bir şekilde yanaşacaktır. Bunu yaparken de, bu sürece katılanların tam bir politik spektrumu için gerekli olanı yapacaktır.

Müzakereler süreci hakkındaki tutumumuzu belirtmek için eski ABD Başkanı J.F Kennedy'nin şu sözlerini size hatırlatmama izin buyurun: “Hiçbir zaman korku yüzünden müzakere yapmayacağız, ama hiçbir zaman müzakere yapmaktan korkmayacağız.”

Bu sürece beraberce birleşmiş ve güçlü olarak katılmamızı davet ediyorum. Aramızda ayrılmaya izin vermemeliyiz. Yanlışlıklara yer yok ve onları düzeltmemiz için zamanımız yok.

Bayanlar ve baylar,

Savaşın bitmesinden yedi yıl sonra Kosova, vatandaşların yaşamları ve ülkenin ekonomisini doğrudan doğruya etkileyen çok sayıda krizlerle karşı karşıya gelmeye devam etmektedir. İşsizlik, tolumumuzun kronik bulaşıcı hastalığı olmaya devam etmektedir.

Büyük yatırımlara karşı enerji tedariki büyük sorun olmaya devam etmektedir Kosova enf-

rastrüktürünün kalitesi düşüktür, tümümüz tarafından ciddi incelemelerin yapılmasını gerektiren bir eğitim ve sağlık sistemi vardır. Emeklilerimizin, öğretmenlerimizin, doktorlarımızın, askerlerimizin ve polis memurlarımızın geleceğini güven altına almalıyız.

Kosova'nın bugün karşılaşmakta olduğu tüm sorunlarına çözüm vaatlemiyoruz. Ama başında olacağım hükümet adına bu konular üzere çalışacağımızı ve günlük etkinlikler süresince bu sorunlara daha büyük bir ilgi gösterip onlar üzerinde daha fazla çalışacağımız için hazır olduğumu belirtiyorum.

Hükümet, ülkenin ekonomik ihtiyaçlarına göre endüstriye yatırımların yapılması için uygun olan ekonomik siyasetleri ve gerekli olan yaşamayı olduğu gibi iş ve insanların eğitiminin ülkenin ekonomik ihtiyaçlarına göre olması doğrultusunda çalışacaktır. Yabancı yatırımcılara uygun olan olanakların temin edilmesiyle biz coğrafi durumumuz ve keni doğal ve insancıl yedeklerimizin kullanılmasını temin etmeliyiz.

Hükümet özelleştirme sürecini destekleyip ona yardımda bulunacak, Kosova ekonomisine yardımda bulunmak için daha fazla yatırımları celbetmek amacıyla yoğun olarak çalışacaktır. Çocuklarımıza ve gençlerimize daha iyi bir gelecek temin etmek için var olan çerçevenin dışına bakarak daha dayanıklı bir ekonomi için yeni vizyonu temin etmeye çalışmalıyız.

Bayanlar ve baylar,

Şimdi uluslar arası topluluğuna birkaç söz söylememe izin buyurun:

“Birleşik Amerika Devletleri'ne,

NATO, Avrupa Birliği'ne, Birleşmiş Milletlere ve zor zamanlarda bize yardımını esirgemeyen tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz. Politik ve ekonomik kapasitemizi yaratmaya devam etmeyi, vatandaşlarımızın ve uluslar arası topluluğunun bizden böbürlenmesi amacıyla kendi ülkemizi kendimizin yönetebilmesi için tümümüz için güvenli bir ortamı yaratmayı hedeflemekteyiz.

Buradan Kosova Meclisi'nden Kosova'nın nihayi statüsünün özel Elçisi olan Sn Ahtisaari ve Temas Grubu üyeleri ile Kosova statüsünün çözümlenmesi doğrultusundaki çalışmalarda bulunmaya devam edeceğimizi söz veriyoruz. Bu sürecin sonunda kurulacak olan Kosova devletinin demokratik bir devlet olup tüm vatandaşları için sevilen bir devlet olacağına inanıyoruz.”

Bayanlar ve baylar,

Kosova'nın nihayi statüsünün saptanmasından sonra NATO'nun da burada olacağına bakmayarak, ki bu tüm Kosova vatandaşlarının bir isteğidir, biz, Kosova için savunma gücü de dahil kendi güvenlik sistemimizin hazırlanması için özenle çalışacağız. Bunu NATO ve diğer uluslar arası dostlarımızla gerçekleştireceğiz.

Kosova kendi savunma ve güvenlik siyasetini tümümüz için güvenli bir ortam yaratma doğrultusunda geliştirecektir. Kosova, güvenliği içeren bir ülkeden güvenlik üreten ve yansıtan bir ülke olmalıdır. Güvenliğimizin içeriği NATO ile olduğu gibi komşu ülkelerle işbirliğinin yapılmasına dayanacaktır. Kosova'nın yörede barıştan yana olan en

büyük barış destekçisi olması doğrultusunda mücadele edeceğimiz.

Savaşın temel değerlerinin korunması ve ilerletilmesi doğrultusuna özel önem vereceğiz. Hiçbir zamannereden geldiğimi unutmuyacağım. Çünkü nereden geldiğini bilmeyen biri nereye gideceğini de bilmez. Kosova Kurtuluş Savaşçısı (UÇK) ve ünlü komutan Adem Jashari'nin savaşçısı olduğum için mutluyum. Başbakan olarak her gün bu değerleri aklımda bulundurarak çalışmalara başlayacak, Kosova'nın tüm vatandaşlarının da bu değerlere sahip çıkmalarını istiyorum.

Savaştan çıkan grupların korunması doğrultusunda çaba harcayarak: çocukları ve yakınları kurban düşen ailelerin, savaş malülleri ve gazilerin korunmaları doğrultusunda çalışmalarda bulunacağız. Bizden daha fazlasına layik olan bu gruplara borcumuz daha çoktur. Nihayi statüye yaklaştıkça onlara karşı borçlarımız daha çok olmaktadır.

Yakında Kosova'nın uluslar arası kültür ve spor olaylarına katılması için olanak verilecektir. Biz de kültür ve spora özel özen göstereceğiz. Aynı zamanda Diasporamız hükümet programlarında hak edilen yeri alacaktır.

*Sayın Bay Kosova Başkanı,
Sayın Bay Meclis Başkanı,
Sayın Bay Genel Sekreter Özel
Temsilcisi ,*

Değerli parlamento üyeleri,

Bugün bir daha çalışmalarımızda var gücümüzle çalışacağımıza söz veriyorum. Aynı zamanda sizin Kosova hükümetine destek sunmanız, vatandaşlarımızı ve ülkemizi

daha aydın günler beklediğinin ek bir garantisi olacaktır. Hepinizden destek isteyip, ülkeniz Kosova için sunacağınız destek sonucu gerçek başarıyı hissedecek ve ona elle dokunabileceksiniz.

Hükümetin çalışmaları hakkında demokratik bir şekilde eleştirel olmaya devam etmenizi davet ediyor, idareimiz süresince gördüğünüz her potansiyel düzensizliği belirtmenizi ve kanıtlamanızı istiyoruz. Böylece vatandaşlarınıza karşı görevlerinizi yerine getirecek ve hükümetin kendi görevini daha iyi yapmasına yardımcı bulunacaksınız.

En sonunda benim tarafımdan yönetilecek olan bu hükümetin baştan başlamadığını belirtmek isterdim. Önceki hükümetlerin çalışmalarını devam edip bu hükümetin daha dinamik ve daha etkili olması doğrultusunda çaba harcayacağız. Önceki Başbakanlara: Sn Bajram Rexhepi, Sn Ramush Haradinaj ve Sn Bajram Kosumi'ye olduğu gibi ve aynı zamanda ilerideki çalışmalarında dayanabileceğim iyi idare esaslarını kuran eski Başkan Rugova'ya da teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Kosova tarihinde biz en şanslı bir kuşaktık. Tarih, arkadaşlarımızla birlikte Kosova'ya özgürlüğü getirmemiz için bizi seçti. Bize hiçbir şey hediye edilmedi, her şey büyük kahramanlar ve nesillerle elde edildi. Nihayi bir zafere yakınız. Vermiş olduğumuz kahramanlardan sonra zaferi belirtmekte başka bir şey kalmamıştır. Zafer Kosova, onun vatandaşları ve onun yurttaşlarıdır.

Teşekkürler!

Hükümet çalışmalarına katılma amacıyla Kosova Sırp liderleri Başbakan Çeku ile görüştü

Başbakan Agim Çeku'nun onaylanmak üzere Kosova Meclis'ne sunulan bakanlar ve bakanyardımcılarına ilişkin liste Sırpların Kosova ile Metohiya Listesi (SLKM) tarafından aday isimlerini içermiyor. Başbakan Agim Çeku'nun SLKM Lideri Oliver İvanaoviç ile yapmış olduğu danışma toplantısında Kosova Sırplarının Kosova enstitülerine geri dönmeleri konusunda somut bir anlaşmaya varılmamıştır. Kosova Meclisi tarafından Çeku Hükümetinin desteklemesinden bir gün önce, Çeku İvanaoviç ile yapılan görüşmeden sonuç alınmadığını belirtti. "Yavaş yavaş konuşmamız gerekir ve kapılar SLKM'a açıktır ve bu oluşumun ekimize katılmasını ümit ediyorum," dedi Çeku.

İvanaoviç Kosova'daki Sırp- ların buradaki enstitülere katılımlarının büyük önem arz etmesine rağmen yakın bir

gelecekte Kosova Sırplarının Kosova enstitülerine katılmalarının mümkün olmadığını belirtti. "Yarıdan itibaren enstitülerde yer almamız çok zordur ve böyle bir şey için çok kısa bir süre tanınmaktadır" dedi İvanaoviç. Onun sözlerine göre SLKM-nin, Kosova enstitülerinin bir parçası olması gerekir. Sadece enstitü yoluyla Kosova'daki Sırp topluluğunun esirgeneceğini sözlerine ekledi. Çeku, Hükümetinin temel görevlerinden birinin azınlıkları koruma olacağını vaad etti.

Diğer yandan Geri Dönüş ve Topluluklar Bakanı ve Kosova Hükümetinde tek temsilci olan Slaviša Petkoviç, yeni kabinenin parçası olmayı reddetmeyeceğini söyledi. Petkoviç partisi temsilcilerinin de oylarıyla Kosova Meclisi 10 Mart 2006 tarihinde Çeku hükümetine güven oyu vererek işbaşına getirdi.

Meclis'te son gelişmeler

Franklin De Vrieze, AGİT Kosova Misyonu

Meclis, yeni Kosova Başkanını seçti

10 Şubat 2006 tarihinde Kosova Meclisi'nin düzenlenen toplantısında, 21 Ocak 2006 tarihinde Sn İbrahim Rugova'nın hayata veda etmesinden sonra yeni Başkan görevine Sn Fatmir Seydiu'yu (LDK-KDB) seçti. Oylama Anayasal Çerçeve'ye bütünlüklü olarak uyumlu bir şekilde gerçekleşti. Oylamanın üçüncü raundunda Sn Sejdiu 80 evet oyu ile seçildi (Meclis üyelerinin toplam sayısı 120'dir). Bu münasebetle yapmış olduğu konuşması sırasında, Başkan Seydiu, kendisinin temel çalışmalarından birinin müzakere ekibi çalışmalarını yönetmek olacağını, bununla birlikte Kosova için BM statüs elçisi Maarti Ahtissaari ile yapacağı yakın ve sıkı işbirliğinin çok önemli olacağını vurguladı. Başkan Seydiu, Başkan Rugova'nın çalışmalarını takdir ederek kendisinin bir başkan olarak politik ve inter etnik birliği ile ilgili görevini vurguladı.

Meclis, Girmi'deki Protokol Merkezini tartışıyor

14 Şubat 2006 tarihinde Meclis, 7 Kasım 2005 tarihinde ORA Parlamento Grubu tarafından sorulan soruya yanıt olarak Girmi'de Administratif Protokol Merkezinin yapılmasına değin yoğun tartışmalarda bulundu. ORA Meclis Üyesi Gazmend Muhaxheri, birkaç milyon Euro değerinde olan Merkezin yapılmasıyla ilgili kararın Meclis başkanlığından izin alınmadan yapıldığına ilişkin soruyu sordu. Meclis Sekreteri, Isuf Demay, kararı destekleyerek ORA'nın bu eyleminin Meclis Başkanı Daci'ye karşı olduğunu değerlendirdi. ORA ile PDK parlamento grupları liderleri Meclis fonunun kötüye kullanılıp kullanılmadığına dair incelemeleri yapacak olan bir 'ad-hoc' komisyonunun kurulmasını istedi. Birkaç saat süren tartışmalardan sonra Meclis, başkanlık tarafından görüşülmesi amacıyla konunun başkanlığa gönderilmesini kararlaştırdı.

Meclis, politik partilere fon ayırıyor

9 Şubat 2006 tarihinde Meclis Başkanlığı, bir önceki yılda olduğu gibi bu yıl da aynı miktarda araçların Demokratik Destek Fonunun dağıtılması kararını aldı. Fondan Meclis'te mevcut tüm partilere aleni fonların bölüşümü, özel olmayan kaynaklardan finasi yardımın temin edilmesi hedeflenmektedir. Meclis Başkanlığı, Bütçe Komisyonu Başkanı Naser Osmani tarafından 6 Şubat tarihinde büyük partilere daha fazla aracın temin edilmesi gerektiği ile ilgili önerisini reddetti. Kosova Meclisi, Osmani'nin önerisini AGİT uzmanlarının değerlendirmesini istedi. AGİT, yeni önerinin ayrılıkçı bir öneri olduğunu ve var olan yasal çerçeveye ve Kosova Standardlarına uymadığını belirtti.

Bakan Tirmkolli gensoruya cevap vermeyi reddediyor

25 Ekim 2005 tarihinde PDK, Kamu Hizmetler Bakanı Melihate Tirmkolli'nin (LDK) Kamu Maliye Menacmenti, Kamu Tedarik Yasası ve UNMİK'in 2001/36 sayılı Kosova Sivil Hizmetler Kuralını ihlal ettiği ile ilgili iddialara yanıt vermesini reddetti. 28 Aralık 2005 tarihinde bakan Meclis Başkanlığına gensoruya yanıtı göndererek, sorunun çok genel olduğunu, görüşülmesi için esası olmadığını ve bu nedenle de "reddedilmesi." gerektiğini belirtti. Bakan Tirmkolli'nin cevabının 14-15 Şubat tarihli genel kurul toplantısında gündeme alınması planlaştırıldığı halde ve bu konu görüşüldüğü an bakanın orada olmasına rağmen hiç bir tartışma yapılmadı. Muhalefet temsilcileri bunu protesto ederek Meclis Yönetmeliğine göre gensorunun gönderildiği bakanın konu ile ilgili hükümete bilgi vermesi gerektiğini, Meclis üyelerinin kurallara uyumlu olarak konuyu tartışabilmelerinin öngörüldüğünü ileri sürdüler.

Meclis yeni yasaları kabul etti

23 Şubat 2006 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında Meclis ikinci okunuşta Mesleki Eğitim ve Öğrenim, Kosova Adliye Enstitüsünün Kurulmasına dair Yasa Tasarısı, Acil Sağlık Korunumuna dair Yasa Tasarısı, Ticaret Ürünlerine değin Yasa Tasarısı, HKO Savaşı, Emekli Askerler, Şehit Aileleri ve Savaşın Sivil Kurbanların Haklarına değin Yasa Tasarısını kabul etti. İlk okunuşta Meclis, Okul Kitaplarının yayınlanması, Eğitim-Öğretim Yedekleri, Okuma malzemeleri, Pedagoji Dokumentasyona değin Yasa Tasarısını olduğu gibi Doğal Affetler ve Diğer Affetler Yasa Tasarısını kabul etti.

Başbakan Kosumi istifa etti, LDK, Meclis Başkanını istifaya çağırıyor

1 Mart 2006 tarihinde Başbakan Kosumi istifa etti. Yerel medya Sn Kosumi'nin, uluslar arası standartları yerine getiremediği yüzünden kendi partisi olan Kosova Geleceği İttifakı tarafından güvenini kaybettiğini ve (BM Genel Sekreteri Kofi Annan 25 Ocak 2006 tarihinde BM Güvenlik Konseyi'ne standartların gerçekleşmesi konusunda eleştirisel bir rapor sundu yüzünden) kendi partisine bağlı olmadığını yazdı. Aynı gün, Kosova Demokratik Birliği Başkanlığı (LDK), Kosova Meclis Başkanı Nexhat Daci'nin istifasını istedi. Aynı

toplantı süresince, LDK başkanlığı sözü geçen parti başkanı yardımcısı Sn Kolë Berisha'nın Daci'yi değiştirmesini istedi. LDK Başkanlığı aleni araçların kötüye kullanması ile ilgili iddalar yanı sıra, Kosova'nın gelecekteki statüsünün saptanması sürecinde Meclis'in gerektiği gibi çalışması öneminden hareket etti. Bu olaydan sonra basında yoğun tartışmalar başladı ve uzatılan toplantıdan ve 9 Mart tarihinde yoğun geçen LDK Parlamento Grubu'nda yapılan tartışmalardan sonra Necat Daci Meclis Başkanı görevinden istifa etti.

Kosova Meclisi yeni Hükümeti seçti

10 Mart 2006 tarihinde Kosova Meclisi, Başbakan Bayram Kosumi'nin istifasından sonra yeni Hükümeti seçti. 2 Mart tarihinde Kosova Başkanı Fatmir Sejdiu, Kosova Muhafız Güçleri (KMG) Komutanı, General Agim Çeku'nun yeni Kosova Başbakanı olarak adaylığını kabul ettiğini bildirdi. Kısa bir süre sonra General Çeku resmi olarak Kosova Geleceği İttifakına - AAK katıldı ve 10 Mart tarihinde genel kurul toplantısında verilen bir mola süresince, Kosova Muhafız Güçleri Komutanı görevini, resmi olarak yapılan görev teslim töreni ile Sn. Sylejman Selimi'ye teslim etti. Meclis, Sn Çeku'yu önermiş olduğu ve sadece birkaç değişiklik içeren kabinesine güven oyu verdi. Sn Adem Salihay yerine Başbakan Yardımcısı görevine Sn Lütfi Haziri seçildi. Sn Lutfi Haziri, aynı zamanda Yerel İdare Reformu Bakanı görevinde de bulunmaktadır. Sn Fatmir Rexhepi (LDK) İç İşleri Bakanı ve Sn Jonuz Salihaj (AAK) Adalet Bakanı seçildi.

Aynı genel kurul toplantısında Meclis, Meclis'in yeni Başkanı Sn Kolë Berisha'yı (LDK), destekledi. Berisha 2001 yılının Aralık ayında Meclis'in kuruluşundan itibaren Kosova Meclis Başkanı görevini yapan Nexhat Daci'yi değiştirdi. Meclis Başkanlığı eski üyesi Sn Fatmir Sejdiu (LDK), 10 Şubat tarihinde Kosova Başkanı seçildikten sonra, Meclis Başkanlığı üyesi görevini Sn. Sabri Hamiti'ye (LDK) devretti.

Genel hesap kontrolörü Meclis Başkanı'nı ziyaret etti

27 Mart 2006 tarihinde AGİT Kosova Misyonu, Kosova Genel Hesap Denetçisi (Auditor) ile Meclis Başkanı arasında bir tanışma toplantısının yapılmasında aracı oldu. 7 Şubat tarihinde Genel Hesap Denetçisi (GHD) Meclis'e bir mektup göndererek sıralı hesap kontrolünün yapılmasına dair finansi menacmentinin dışarıdan kontrol edilmesinin başlamasına dair Meclis'e bilgi verdi. Hesap kontrolünün yapılması Meclis yönetmenliğindeki değişiklikler yüzünden ertelenerek, GSÖT ve AGİT Misyonu Şefi hesap kontrolünün Meclis Başkanının seçiminden sonra olacağını belirtti. Başkan Kolë Berisha bu konu ile ilgili birşey söylemeyerek, bu kontrolün Meclis'in finansi şeffaflığı için önemli olabileceğini ve hesap kontrolünün isteyeceği tüm finansi dokümanların kendisine sunulacağını söyledi.

Başbakan Vekili Haziri Meclis'e Viyana görüşmeleri ile ilgili raporu sundu

24 Mart 2006 tarihinde, Meclis Başkanlığı resmi istemini izleyerek, Başbakan Yardımcısı ve Yerel İdare Bakanı Sn Lufti Haziri, 20-21 Şubat ve 17 Mart tarihlerinde Viyana'da düzenlenen Kosova'nın nihayi statüsü ile ilgili müzakereler konusunda yapılan olağanüstü toplantılar hakkında Meclise rapor sundu. Açılış konuşmasında Sn Haziri, Kosova'nın desantralizasyon sürecini gerçekleştirmekte çaba harcadığını bu sürecin insanların ellerine kararı vereceğini belirtti. Kendisi, aynı zamanda, müzakerelerin başarılı olması için Kosova'nın teritoryel bütünlüğünü tehlikeye soktuğu gerekçesiyle paralel strüktürlerin ortadan kaldırılması gerektiğini belirtti. Haziri, nihayi bağımsızlık sağlanıncaya kadar Kosova delegasyonunun desantralizasyon ile ilgili hiçbir 'özel' anlaşmayı imzalamayacağını belirtti. Sırların yaşamakta oldukları yerlerde Belgrad tarafından fon sağlanması olanaklarından konuşurken, Sn Haziri "Kosova, Sırbistan da dahil olmak üzere uluslar arası bağışçılara açıktır. Tüm bağışların iletilmesi yolu merkezi hazine yolundan geçmeli, bu süreç açık ve şeffaf olmalı ve genel hesap kontrolüne uyumlu olmalıdır."

Sunumdan sonra konu hakkında yapılan tartışmalar sırasında tüm gruplara ait 25 parlamento üyesinin görüşlerini açıklamaları temin edildi. Müzakerelerin nasıl yapılması ile ilgili yorumlar ve eleştiriler süresince Sırb olmayan azınlık temsilciler, kendilerinin müzakerelere katkılarını sunmalarının önlenmesiyle kendilerinin müzakere ekibine az katkıda bulduklarını belirttiler. LDK Parlamento Grubu ve Meclis Başkanlığı üyesi Sn Sabri Hamiti, Sn. Haziri'nin konuşmasını "siyasi ama bağımsız olmayan," olarak değerlendirerek PDK grubu başkanı Jakup Krasniqi raporun 'çarpık.' olduğunu belirtti. AAK Kosova delegasyonu çalışmalarını destekleyerek, Sırp topluluğuna eğitim, kültür ve sağlık gibi alanlarda 'özel hakların' verilmesi gerektiğini belirtti. Bir ORA üyesi, yerel hükümet reformunun tüm Kosova'da aynı olması gerektiğini belirtti.

Vatandaşın sesini dinlemeyi öğrenmeliyiz

Gjylnaze Sylja, AAK(KGJ) Parlamento Grubu Şefi

Demokrasinin tüm dünyada yayıldığı bir dönemde yaşamaktayız. Kosova açısından bu zamanın başka bir özelliği daha vardır; çünkü, demokratik bir iktidar ve enstitülere sahip demokratik bir devletin oluşması evresinde bulunmaktadır. İktidarın demokratik strüktürlerinin oluşması işini başarıyla tamamlamış bulunmaktayız. Ancak şimdi demokrasi sürecinin yeni bir gelişme safhasında bulunmaktayız. Bu sürecin tamamlanması için Kosova Meclisi de dahil olmak üzere Kosova'da mevcut tüm kurumların daha da güçlenmesi gerekmektedir.

Kosova'da mevcut devlet enstitülerinin güç kazanması burada yaşayan vatandaşların güçsüz olması durumunda yerterli midir? Demokratik ülkede iktidarın halkın hizmetinde bulunması gerekir; halk, iktidara hizmet etmek için yaratılmış değildir. Daha başka sözlerle, insanlar demokratik bir devletin vatandaşlarıdır, ancak onun subjeleri değildir. Bu olgudan hareket ederek, kendi görevlerini daha başarılı bir şekilde yerine getirebilmek için Meclisin daha da güçlü kılınması günümüzün bir gereksinimi olması yanı sıra, ilerdeki dönemde de bir meydan okuma örneğini oluşturacaktır.

Bir milletvekilinin görevi çok bileşik ve her tür meydan okumalara açık ancak daha fazla takdir gören bir iştir. Başarılı bir milletvekili nasıl olunur? Bir doktor kendi mesleğini tıp okulunda, hukukçu bir hukuk okulunda, piyano sanatçısı ise müzik okulunda eğitim alırken, milletvekili nasıl olunur konusunda izlenecek yol ve etütlerle ilgili tek bir söz dahi yoktur.

Peki, biz kimden öğreneceğiz? Düşünceme göre vatandaşlardan öğrenme ile işe başlamalıyız. Seçilmiş temsilciler olarak vatandaşların neler söylediklerini dinlenmeyi öğrenmeliyiz ve Kosova'daki mevcut gelişme ve süreçlerde vatandaşın önemli bir görevinin olduğunu kabul etmeliyiz.

Kamu meseleler hakkında bir mevcut bayan ve erkeklerin gerçekten söz sahibi olmaları ve kendi yaşam koşullarını düzeltebilecek potansiyele sahip oldukları bir toplum oluşturmayı istersek, vatandaşların potansiyellerini gerçekleştirme yönünde bizler milletvekili olarak onlara yardım etmeliyiz.

Diğer yandan, iktidarın uyguladığı politikalarından doğrudan etkilenen vatandaşın bu politikaların oluşturulması sürecinde sesi duyulmazsa, bu politikalar pek de başarılı olamaz. Eninde sonunda milletvekillerin mahali hizmet veren ofisleri sayesinde vatandaşların iktidar ile irtibat kurmaları sağlanmaktadır. Bu şekilde demokrasi kendi pragmatik karakterini almaktadır.

Oy vererek seçtikleri kimseler tarafından eşit bir muamele gördüğünü inanması gereken vatandaşların seçilen bu kimselerin vatandaşın ihtiyaçları için ilgilendiği izlenimini edinmelidirler. Her vatandaşın kendi sorunu ve tedirginliğini ifade etme fırsatı olmalıdır. Yerel ofisler ilgili alanlarda 'mini-Meclis' (Küçük Meclis) olarak hizmet etmelidir. Seçmenler ile doğrudan irtibat sağlayan bu tür ofislerin açılması vatandaşlar ile doğrudan temasların kurulmasını da sağlayacaktır.

İnsanların düşüncelerini dinleyerek ve onların bu tedirginliklerini Meclis sırala-

Gjylnaze Sylja

rında mevcut olanlar ile bir bağ kurarak, vatandaşın gerçek ihtiyaçlarına dayalı gelişme politikaları için bir nevi köprü rolünü üstlenmiş olacağız. Mahali düzeyde mevcut sorunların çözümünde vatandaşa yardım ederken, parlamento demokrasisinin onların yaşamlarında pratik olarak uygulandığını da tasdiklamış olacağız.

Bu ofisler sayesinde milletvekilleri ile vatandaşlar arasında bağlar güçlenir ve milletvekilinin onların adına bir faaliyete bulunması şansı artar. Milletvekilleri ve seçmenler arasında böyle ürün verici ilişkilerin kurulması sayesinde vatandaşların iktidar ile bağları da güçlenmekte ve hükümet tarafından saptanan programın pratikte ne şekilde gerçekleştiği konusunda "gerçek değerlendirmelerin" yapılmasını da mümkün kılmaktadır.

Seçmenleri ile sağlıklı ve güçlü ilişki kuran milletvekilinin tekrar seçilme şansları bir hayli artarak kendi politik kariyerlerinde ilerlemeleri de mümkün kılınmaktadır. Po-

litikaların oluşturulması ile ilgili kendi görüşlerini ve tedirginliklerini ifade etme fırsatında olan seçmenler de bu işte kârlı çıkmaktadır, çünkü Meclisteki kendi temsilcileri hükümet tarafından belirlenen programların kendilerinin aleyhine olduğu durumlarda onların çıkarlarını ifade etmekte ve lobici işlerini yapmaktadır.

Bu yüzden milletvekili kendi seçmenlerinin çıkarlarını temsil etmelidir. Kendi seçmen kitlesini kimlerin oluşturduğunu iyi bir şekilde bilmesi, onlarla sık sık ortak faaliyetlerde bulunması ve gelecek dönemde milletvekili kariyerinin ilk sırada seçmenin desteği ile mümkün olduğunu bilmesi sayesinde bunu en iyi bir şekilde gerçekleştirebilir.

Demokrasinin ileri aşamada olduğu toplumlarda böyle tecrübeler elde edilmiştir. Peki, Kosova'daki bizim bu yöndeki tecrübelerimiz nelerdir? Belediyelerde milletvekillerinin çalışabilecekleri mahali ofislerin açılması için, Kosova Meclisi'nin sınırlı imkanları vardır. Ancak böyle bir durum temsilcilik alanında olan sorumluluğumuzun yerine geti-

rilmesinde sınırlandırıcı bir etmen olmamalı.

Bu tür ofislerin açılması için ne fazla parasal kaynaklar gerekmez ne de fazla insan kaynaklarına ihtiyaç vardır. Vatan-daşlarla daha yakın bir ilişki kurma yönünde duyduğum sorumluluk hissi ve ABD'nin UDE – NDI tarafından destek görererek, vatandaşlarla temas kurulacak böyle bir ofisin İpek'te açılması girişimini başlattım. Bu işte hareket ettiğim ilke coğrafya ağırlıklı idi; ben İpek kentindenim, oradaki insanları tanıyorum onlar da beni tanıyor. Bu yüzden, kendimi onların temsilcisi olarak hissediyorum.

Bu girişimin, demokratik bir iktidar sistemimizin oluşmasında ciddi bir elemanını oluşturduğuna inanıyorum. Aynı zamanda, bununla vatandaşların Kosova'daki iktidar ve kalkınma süreçlerine katılımları da sağlanmaktadır. Amacım, İpek vatandaşlarının kapasitelerinin artırılması ve karşılaştıkları sorunları kendilerinin çözebilmeleri için yetenekleşmelerinden ibarettir.

Bu yönde bir ilki oluşturmasına rağmen, edindiğim tecrübe-lerimden hareket ederek vatandaşların aslında benim ve diğer milletvekili arkadaşlarımın "şefi" olduğunu öğrenmem benim için ilk dersti. Akli salim olan her işçi ise kendi "şeflerinin" tedirginlikleri karşısında sorumlu olmak için çaba ve gayret sarf etmektedir.

Aldığım ikinci ders ise vatan-daşların istemleri ile ilgili idi. Bu istemler değişik türden olup, işe girmede yardımcı olmak, mal varlığı, eğitim, anıtların korunumu henüz bulunamayan insanlar ile ilgili sorunlar, emekli maaşlardan başlayarak hükümet dairelerinde belli hizmetlerin tamamlanmasında yardımcı olmaya kadar değişik

bir yelpazeyi oluşturuyordu.

Vatandaşlar tarafından ileri sürülen istemler ile ilgili üç imkanım vardı:

- 1) olayı belli adrese yönlendirip ilgili personele havale etmek,
- 2) olayı reddetmek,
- 3) sorunun çözümü ile şahsen ilgilenmem.

Bu en son seçenek en çekici ve onurlu bir şeydi.

Bizzat olarak ilgilenme arzuma rağmen, çoğuz zaman, bu istemleri yerine getirecek durumda değildim. Ancak dikkatli olarak dinlemek ve neler yapılabileceği yönünde ilgi göstermenin de çok önemli olduğunu öğrenmiş bulunmaktayım. Bunlardan üçüncü dersi de aldım. Gerçekçi olmalıyım. Tüm sorunları çözecek durumda değilim, ancak onların arasında önceliği olanları belirlemeliyim. Bazı durumlarda vatandaşların istemleri, benim imkanlarım ve istenen hizmetler arasında bir uzlaşmaya gitmek gerekiyordu.

Dördüncü ders ise karşılaştığım engeller ve meydan okuma olaylarıydı. Vatandaşların çoğu benim bizzat katılımımı ve yardımların çok çabuk bir şekilde geleceğini bekliyordu. Burada temel sorun tüm istemler ile ilgilenmek için yeterince zamanın olmamasıydı ve bu yüzden etkinliklerin ne kadar daha başarılı olmaları gerekiyordu. Bu kapsamda seçmenlerle ilişkilerin kurulması için bu aktivitelerin başlatılması gerekir:

Birincisi: seçim sisteminin reformu yapılmalı. Vatandaşların çıkarlarına yanıt vermek için onların kendi temsilcilerini seçme hakkı olmalı. Böyle bir şey ise Kosova'da seçimlerin açık listeler ve seçim bölgeleri ile yapılmasını gerektirir.

İkincisi: Vatandaşlar kendilerini

Meclis'in ve orada yürütülen aktivitelerin gerçek sahibi oldukları hisinesahip olmalıdırlar. Bu yüzden onlar ile iletişim kuracak ofislerin açık olması gerekir. Ofislerin açılacağı yer ise vatandaşın özerkliği güvence altında alacak mekanlarda olmalıdır. Orada çalışacak personel de profesyonel olup paylaşmayı bilen kimselerden oluşmalıdır.

Üçüncüsü: Vatandaş ile milletvekili arasındaki karşılıklı irtibatın kurulması bir rutin haline almalıdır. Bu iletişim milletvekili tarafından başlatılan girişimlerin vatandaş tarafından takdirle karşılanmasında kilit rolü bir önem taşımaktadır. Böyle bir durum ve gelişme ise bu girişimi meşruluk sağlamaktadır.

Vatandaşlar ile iletişimin kurulması yönünde bir ofisin açılması önem arz etmesi yanı sıra, sadece bu yeterli değildir. Milletvekillerin potan-

siyelerinin artması ve onların kendi görevlerini başarılı bir şekilde yerine getirmeleri için bütün milletvekilleri için böyle ofislerin açılması gerekir. Böyle bir gelişme Meclis'in kendi görevlerini yerine getirmesi yönünde güçlenmesi ve kapasitelerinin artmasını sağlayacaktır.

Bu yönde kararların alınması ve bu etkinliklerin başarıyla sonuçlanması bize bağlıdır ve bunun için hiç başka kimse sorumlu değildir. Sadece kanunların çıkarılması ve denetimlerin yapılması yönündeki sorumluluklarımıza odaklanmamız yeterli değildir. Yaptığımız her işte vatandaş gerçek bir partner olarak görererek kendimize düşen vekillik görevini tam anlamıyla yerine getirmeliyiz. Böyle bir şey ise haberlerin alınması, irtibat mekanizmalarının kurulması ve onlardan ders çıkararak gerçekleştirebilir.

AGİT Başkanı Meclis Başkanlığıyla görüştü

16 Şubat 2006 tarihinde Meclis Dönem Başkanı (MDB), Belçikalı Dış İşleri Bakanı Karel De Gucht, Kosova'yı ziyaret etti. Burada Başkan Fatmir Sejdiu, GSÖT İlk Vekili Larry Rossin, Kosova Meclis Başkanlığı ve Kosova Sırp temsilcileri delegasyonu ile görüştü. AGİT Dönem Başkanı Svinjarë/Svinjare/Svinjare'ye geri dönenleri olduğu gibi Mitrovicë/Mitrovica'da bulunan Belçika KFOR'u askeri birliğini ziyaret etti.. Ziyareti süresince Sn De Gucht , statüs süresince standartların gerçekleştirilmesi ile ilgili ilerlemenin kaydedilmesi ihtiyacını vurgulayarak AGİT Misyonu'nun bu sürece yardım etmek için hazır olması gerektiğini vurguladı. Sn De Gucht aynı zamanda Kosova'nun statüs sonrasında da AGİT'in Kosova Misyonu'nun Kosova'da kalması gerektiğini vurguladı.

Kosova Meclisi Başkanlığı

Kolë Berisha, Meclis Başkanı

Sabri Hamiti

Ramë Buja

Xhavit Haliti

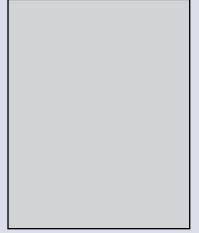
Naim Maloku

Gazmend Muhaxheri

Mahir Yağcılar

Kosova Sırları

Bütçe ve Maliye Komisyonu**Başkan**

Naser Osmani

Başkanın birinci yardımcısı

Snežana Milić

Başkanın ikinci yardımcısı

Safete Hadergjonaj

Üyeler

Ali Sadriu
Besa Gaxherri
Lutfi Zharku
Naxhije Doçi
Gani Koci
Demir Lima
Mazllom Kumnova
Rifat Krasniç
Nazim Jashari

Grup

KDB- LDK Grubu

SLKM Grubu

KDP- PDK Grubu

LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
AAK Grubu
6+ Parlamento Grubu
ORA Grubu

Başkanın birinci yardımcısı

Sadudin Berisha

Başkanın ikinci yardımcısı

Husnija Bešković

Üyeler

Ymer Muhaxheri
Nekibe Kelmendi
Ramadan B. Kelmendi
Lumnie Hyseni
Nerxhivane Dauti
Hajredin Kuçi
Gjylnaze Syla
Dragiša Krstović
Veton Surroi

LDK Grubu

6 + Parlamento Grubu

LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
AAK Grubu
SLKM Grubu
ORA Grubu

Dış ülkelerle İşbirliği ve Avrupa Birliği Entegrasyon Komisyonu**Başkan**

Sabri Hamiti

Başkanın birinci yardımcısı

Bajram Rexhepi

Başkanın ikinci yardımcısı

Džezair Murati

Üyeler

Ilmi Ahmeti
Rudina Bukoshi
Alush A. Gashi
Nexhat Daci
Jakup Krasniqi
Xhavit Haliti
Emrush Xhemajli
Saša Djokić
Teuta Sahatqija

Grup

LDK Grubu

PDK Grubu

6+ Parlamento Grubu

KDB-LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
KDP-PDK Grubu
PDK Grubu
KGI-AAK'ya atanan kimse
Pa Grubu
ORA Grubu

Toplulukların Hak ve Çıkarları ve Geri Dönüş Komisyonu**Başkan**

Randel Nojkic

Başkanın birinci yardımcısı

Sanije Alija

Başkanın ikinci yardımcısı

Mahir Yağcılar

Üyeler

Nait Hasani
Saša Djokić
Nuran Malta
Džezair Murati
Numan Balić
Sabit Rrahmani
Xhevdet Neziraj
Bislim Hoti
Zulfi Merxha
Rustem Ibişi

Topluluk

Sırp

Arnavut

Türk

Arnavut

Sırp

Türk

Boşnak

Boşnak

Haşkalı

Mısırlı

Mısırlı

Roma

Goralı

Hukuk, Yasama ve Anayasal Çerçeve, Cinsiyet Eşitliği, Petisyonlar ve Kamu İstemler Komisyonu**Başkan**

Hydajet Hyseni

Grup

PDK Grubu

Başkanın birinci yardımcısı

Nimon Alimusaj

Başkanın ikinci yardımcısı

Gojko Savić

LDK Grubu

Pa Grubu

Parlamento Grubları Başkanları

Alush A. Gashi
KDB- LDK GrubuJakup Krasniqi
KDB- PDK GrubuGjylnaze Sylja
KGI- AAK GrubuRandel Nojkić
SLKM GrubuTeuta Sahatqija
ORA GrubuDžezair Murati
6+ Parlamento GrubuFerid Agani
Entegrasyon Grubu**Üyeler**

Remzije Nimani
Gjylshen Berisha
Ragip Zekolli
Mark Krasniqi
Drita Statovci
Sala Ahmetaj
Myrvete Dreshaj-Baliu
Nuran Malta
Genc Gorani

LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
KGI- AAK Grubu
6+ Parlamento Grubu
ORA Grubu

Ekonomi, Ticaret, Endüstri, Enerji, Transport ve Telekomunikasyon Komisyonu**Başkan**

Ibush Jonuzi

Grub

LDK Grubu

Başkanın birinci yardımcısı

Bajrush Xhemaili

PDK Grubu

Başkanın ikinci yardımcısı

Mahir Yağcılar

6+ Parlamento Grubu

Üyeler

Fadil Gashi
Brikenda Kryeziu
Milazim Haliti
Zef Morina
Sala Berisha-Shala
Hatixhe Hoxha
Xhevdet Neziraj
Sladan Ilić
Teuta Sahatqija

LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
AAK Grubu
SLKM Grubu
ORA Grubu

Tarım, Ormancılık, Kırsal Kesimin Gelişimi, Çevre ve Ortamın Planlanması Komisyonu**Başkan**

Rifat Krasniç

Grub

6+ Parlamento Grubu

Başkanın birinci yardımcısı

Lulzim Zeneli

LDK Grubu

Başkanın ikinci yardımcısı

Goran Bogdanović

SLKM Grubu

Üyeler

Jusuf Sutaj
Shaban Halimi
Zyhrie Maloku
Fetah Berisha
Berat Luzha
Afrim Arzullaxhiu
Xhelal Canziba
Nazim Jashari

LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
ORA Grubu

Sağlık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Komisyonu**Başkan**

Fatmire Mulhaxha-Kollçaku

Grub

ORA Grubu

Başkanın birinci yardımcısı

Naim Jerliu

LDK Grubu

Başkanın ikinci yardımcısı

Şpresa Murati

GP 6+ Parlamento Grubu

Üyeler

Ilaz Pireva
Nurishahe Hulaj
Nafije Berisha
Fehmi Vula
Flora Brovina
Teuta Hadri
Zahrije Jusufi
Zylfije Hundozi
Zlatica Kujundžić

LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
AAK Grubu
Pa Grubu

Kamu Hizmetleri, Yerel Administrasyon ve Medya Komisyonu**Başkan**

Nekibe Kelmendi

Grub

LDK Grubu

Başkanın birinci yardımcısı

Fehmi Mujota

PDK Grubu

Başkanın ikinci yardımcısı

Oliver Ivanović

SLKM Grubu

Üyeler

Ramadan Musliu
Nexhat Rexha
Kamber Kamberi
Januz Kastrati
Hajredin Hyseni
Selvije Halimi
Ymer Halimi
Şpresa Murati
Ylber Hysa

LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
AAK Grubu
6+ Grubu
ORA Grubu

Hazırlık ve Acil Durum Komisyonu**Başkan**

Naim Maloku

Grub

AAK Grubu

Başkanın birinci yardımcısı

Ylber Hysa

ORA Grubu

Başkanın ikinci yardımcısı

Džezair Murati

GP 6+ Grubu

Üyeler

Agim Krasniqi
Fadil Geci
Samiye Zeqiraj
Fadil Gashi
Qibrije Hoxha
Sokol Bashota
Emin Krasniqi
Xhevat Bislimi
Vesna Jovanović

LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
LDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
PDK Grubu
SLKM Grubu

Meclis çalışmalarının hız kazanmasını neden istedik

Jakup Krasniqi, Kosova Demokratik Partisi

Daha ilk oluşumdaki Meclis çalışmaları sırasında da Kosova Demokratik Partisi (PDK) Parlamento grubu, serbest seçimlerde vatandaşların oyları sayesinde üstlendiği sorumluluğun yerine getirilmesi uğrunda parlamento oturum sayısının artırılmasını talep etmişti. İkinci oluşumdaki parlamento sırasında da benzer istemlerde bulunduk. Özellikle 2005 tarihinin mart ayından itibaren, Hükümet kurma görevini alan Bayram Kosumi'nin bakan adayları listesinde bulunan bazı şahıslar üzere inceleme yapacak bir Meclis araştırma Komisyonu'nun oluşturulmasını istedik. Konu ile ilgili hiç bir araştırma yapılmadan iktidardaki koalisyon güçleri tarafından bu konu kapatıldı. Aynı bu konuyu ilerdeki birkaç genel kurulu toplantılarında ileri sürdük ancak Meclis Başkanı Daci onu görmemezlikten gelerek kötü idare biçimine, politik diferansiyasyona ve yürürlükteki yasaların çiğnenmesi ve yozlaşmaya yol açtı.

Bir muhalefet olarak bizim çabalarımız, Kosova Parlamentosu'nun Kosova'da demokratik süreçleri başlatan bir kurum olması yanı sıra bağımsız ve egemen bir devlet olma yolunda politik süreçlere önyak olacak bir enstitü olması yönündeydi. Böyle bir hukuk devletinde ulusal kökenleri gözönünde bulundurulmayarak tüm vatandaşlar eşit haklara sahip olacaklardır. Bu tür istemleri 2006 yılında da ileri sürdük. 2006 yılının en azında ilk üç aylık döneminde görüşülmek üzere gündem sırasında alınması gereken konuları da önerdik. 2006 yılının başında görüşülmek üzere önerdiğimiz konular

arasında şunlar yer alıyordu:

- Müzakere Grubu (MG) belgelerinin görüşülmesi konusu. Egemen ve bağımsız bir devletin kurulması konusunda yapılan müzakereler hakkında Kosova Meclisi'nin bilgi sahibi olması gerektiğinden bu konuyu ileri sürdük. Ancak bunun yapılabilmesi için Meclis'in genel kurul oturumları ve kurulacak Özel Komisyon toplantılarının haftada bir olmak üzere toplantı düzenlenmesi gerekirdi. Meclis'in ayda bir kez yapılan genel kurulu toplantıları ile Kosova MG ekiplerinin profesyonel ve politik çalışmalarının izlenmesi teorik açıdan dahi mümkün değildir.
- İstemlerimiz arasında eğitim konusu da yer alıyordu. Ekonomik ve toplumsal kalkınmada eğitim sürecinin kilitlenmesi bir rol oynadığından hareket ederek, Kosova'daki tüm ilgili etmenlerin bu konuya özen göstermesi gerekir. Diğer yandan bu önemli enstitünün başında olanların eğitimde ilerleme ve reform yapabilecek yetenekten aciz olduğunu ileri sürmüştük ve hâlâ bu düşüncüyü paylaşmaktayız. Başta bulunan yöneticiler yeni nesillere gelecek öneremedikleri gibi konunun sonsuza kadar politize edilmesine yol açmışlardır. İlk okul, orta okul ve Priştine Üniversitesi'nde hüküm süren duruma bir bakın. Durum daha da ağırdır, tamamen bir kaos hüküm sürmektedir ve bu yönde sorumluluk EBTB'ye aittir.
- Bir Parlamento Araştırma Komisyonu tarafından bütçe araclarının ne şekilde

Jakup Krasniqi

harcandığının incelenmesi konusunda komisyonun oluşturulması istemimiz devam etmektedir. Kosova Meclisi, Hükümet, Kosova Başkanı dairesi ve Kosova konsolide bütçesi tarafından finanse edilen diğer bölümlerin bütçe harcamaları açıklığa kavuşmalı. Elimizdeki bilgi ve veriler, yürürlükteki yasalara saygının gösterilmediği örneklerinin olduğunu ve bu çiğnenme örneklerinin EMB tarafından meşru kıldığını göstermektedir. Bizim bu istemimizin Genel Denetleyici (Auditor) Raporu ile de tasdiklandığından eminiz. Elimizdeki diğer belgelerin de vardır, ancak onların Parlamento İnceleme Komisyonu tarafından tasdiklanması gerekir. Böyle bir komisyonun oluşturulmasını iktidardaki koalisyon oluşumunda güçlü kişiler tarafından engellenmektedir.

- Bu yılın ilk üç ayı zarfı içerisinde adalet ve güvenlik konularının da görüşülmesi talebinde bulunduk. Kosova'nın geçmekte olduğu politik süreçler açısından ve Kosova ve onun vatandaşlarının geleceklere bakımından bu iki alan kilitlenmiş bir önem taşımaktadır. Adalet ve gü-

venlik olmadan yasalar gerçekleşemez. Bunun devamı olarak bir hukuk devleti olmadığına göre insan ve malların serbest hareketleri için de güvenli bir ortam yoktur. Bu bölümlerde köklü ve her yanı reformların yapılması kaçınılmazdır.

Bunların dışında diğer bazı meseleler üstünde de durduk. Kosova'da ve Kosova ile ilgili son zamanlarda cereyan eden olaylar, Kosova Meclisi ve onun milletvekilleri tarafından yeni sorumluluklar istediğine eminiz. Eğer haftada bir olmak üzere genel kurulu toplantılarının düzenlenmesine geçilmezse, Kosova Meclisi kendine düşen hiç bir sorumluluğu yerine getiremeyeceği gibi, Meclis ve Kosova'nın diğer kurumlarının önünde duran hiç bir hayati problemin çözümü ile de uğraşacak durumda olmayacaktır. Bu yüzden de bu talebimizde tekrar ısrar ederken, ilerdeki dönemde de bunu aramayı devam edeceğimizi bildiririz.

Serbest seçimlerden sonra oluşan Kosova Meclisi sorumluluğun arttırmış bir şekilde tam kapasite ile çalışmalarını devam etmelidir. Kosova enstitülerinde en nihayet bir şeyin iyiye doğru gideceğine inanmak istiyoruz.

Bağımsız Kosova için bir vizyon

Dr. Ferid Agani, "Entegrasyon İçin" Parlamento Grubu Başkanı, Adalet Partisi milletvekili

Ferid Agani

2005 yılı aralık ayında, Meclis oluşumunda bulunan altı parti milletvekili, Kosova'da en önemli kurumlarda mevcut demokratik süreçlerdebellibaşlı bir ilerlemenin kaydedilmesine rağmen ve Anayasa hükümleri ve Çalışma Yönetmeliği (İç Tüzüğü) ile böyle bir şeyin güvence altına alınmasına rağmen, bu süreçlerin kendi politik tutumlarını gerektiği gibi ifade edebilmeleri seviyesine ulaşmadığı sonucuna vardılar. Bunun bir devamı olarak, Adalet Partisi, Kosova Liberal Partisi, Kosova Aşkalileri Demokratik Partisi, Demokratik Eylem Partisi, Gora Vatandaş Girişimi ve Kosova Romları Birleşik Partisi "Entegrasyon İçin" Parlamento Grubunu oluşturular.

Bu yeni politik grubun kuruluşu Kosova Meclisi yetkilileri tarafından olumlu karşılandı ve AGIT ile ABD Ulusal Demokratik Enstitüsü (UDE – NDI) tarafından desteklendi.

Çok uluslu ve çok dinli bir yapıya sahip olan "Entegrasyon İçin" Parlamento Grubu yüksek medeni değerleri içermesi yanı sıra Kosova'nın kültür, tarih ve politik değerlerini de ifade eder. Bu grub, Kosova'nın bağımsız ve egemen bir devlet olması yönünde tüm grup vatandaşları ile ortak eylemlerde bulunmaya hazırdır. Böyle bir şey ise etnik, dini, sosyal, politik ve ekonomik yapısı ne olursa olsun Kosova'daki tüm vatandaşların yapıcı ve barışçıl bir ortak yaşam tarihinin bir devamını oluşturmaktadır aynı zamanda.

Temel hedefler arasında ise, Kosova'nın nihayi statüsünün belirlenmesi döneminde bulunduğumuz bu kritik dönemde Kosova Meclisi'nin demokratik bir şekilde fonksiyon etmesinde iyileşme ve ortak politik birlik derecesinin bir üst seviyeye çıkması yer almaktadır. Ortak devletimizin inşaa edilmesi sürecinde işbirliği

yönünde samimi istemimizin ifade edilmesi ve onun promosyonu bizim parlamento grubumuzun temel yönelimini oluşturmaktadır. Çok uluslu bir yapıya sahip olan grubumuz, yerli ve uluslar arası faktörlere, çok uluslu ve çok dinli bir ortak politik faaliyetlerin sürdürülmesi için Kosova Meclisi içerisinde demokratik potansiyellerin mevcut olduğunu tasdiklamayı amaçlamaktayız. Çoğunlukta olan Arnavut halkı temsilcileri yanı sıra Rom, Aşkali, Goran ve Boşnak halkının bir bölümünü temsil eden milletvekillerden oluşan Parlamento Grubumuz, çok ulusluluk ve demokrasi ilkeleri ile ilgili yapılan verbal ifadeler yerine politik açıdan güvenilir ve somut bir ifadenin göstergesidir.

"Entegrasyon İçin" Parlamento Grubu, Kosova'da yaşayan ulusal toplulukların politik temsilcilerinin sadece bir birilerinin karşılına geçip işbirliği yapmaları yanı sıra, ilk önce bir birilerinin yanında oturarak ortak amaç ve hedeflerini yerine getirmek için ortak işbirliğinde bulunmalarının gerektiğinin somut bir delilini oluşturmaktadır. Kosova'nın geleceği ile ilgili kilitsele meseleler sözkonusu olduğu zaman yüksek bir derecede birliğin sağlanmasının bir ifadesi olması yanı sıra, bu, aynı zamanda, Kosova'nın sadece Arnavutların bir ulusal devleti olarak kurulmasının hedeflenmediği, kurulacak devletin çok uluslu (multietnik) olması ve burada vatandaş ve otantik kültür değer ve ilkelere göre demokratik ilkelerin geçerli olacağı yönünde uluslar arası

topluluğa ayan mesaj ve delil örneğini oluşturmaktadır.

Kosova'nın bağımsız, demokratik ve her yönüyle başarılı bir devlet olmasını sağlayacak ileriye görececek ve demokratik potansiyellerin mevcut olduğunu hem kendimiz, hem de diğerlerine tasdiklamamız zamanı gelmiştir. Parlamento Grubumuz içerisindeki temsilciler için, sadece sahip oldukları ulusal kimlik esas alınarak bu yönde gidilecek bir yolu oluşturmadığı ayandır.

Özgürlük ve bağımsızlık yolunda Arnavut halkının yüzyıllardan beri verdiği büyük mücadele ve kurbanlarının bununla hiç bir şekilde geri planda kalmadığını da belirtmek gerekir. Bilakis, beraberce yaşadığı diğer ulusal topluluk temsilcileri ile politik planda da tamamen eşit esaslarca işbirliği yapmaya hazır olduğunugöstermekle, Arnavut halkı, dünyada barıştan yana olan ve kendi bağımsızlık ve egemenliklerini demokrasi ve medeniyet ilkelerine tamamen saygı göstererek elde eden barışsever uluslar arasında kendine yer temin etmiştir.

Kosova Meclisi oluşumunda en büyük multietnik grup olarak, "Entegrasyon İçin" Çalışma Grubu, mevcut olan tüm parlamento grupları ve ilgili uluslar arası partnörlerin desteğini beklemektedir. Bu şekilde Kosova Meclisi'nin demokratik bir şekilde fonksiyon etmesi ve mevcut tüm Kosova vatandaşlarının refah bir toplumda yaşamalarını sağlamak yönünde saptadığımız hedeflerini gerçekleştirme imkanını yakalamış olacaktır.

Sırp lar statüsü ile ilgili müzakereler sonucunu nasıl bekleyeceklerdir?

HESAPLARIN ÖDENMESİ ZAMANI

Zoran Culafić, Belgrad'ın serbest gazetecisi

Yerel Sırp siyasetçileri Kosova statüsü sürecinin son safhasına son altı yıl içerisinde en zayıf bir konumda girmiş bulunmaktadır. Ezelden beri parçalanmış ve hiç bir vizyon ile stratejiye sahip olmayan Sırp lar şu anda Kosova Arnavutları ve uluslar arası topluluk ile oynadıkları politik müsabakada pek fazla manevra alanları yoktur. Şu anda mutlaka öngörülecek olan tek şey, Sırp politik bloku içerisinde partiler arası çatışmaların hızlanmış olacağıdır. Nitekim Sırp siyasetçileri ve Kosova'daki Sırp ların çoğu da bunun farkındadır. Uluslar arası administrasyon temsilcileri de aynı zamanda bunun farkındadır ve buna göre Kosova'nın statüsü ile ilgili politik stratejiyi kökünden yeniden formüle etmişlerdir. Mesaj çok ayandır: Sırp ların Kosova'daki demokratik süreçlerin bir parçası olmaları iyi olurdu, ama ister Sırp lar katılsın ister katılmasın bu süreçler devam edecektir.

Kosova'nın Sırp politik sahnesinde bugün, "büyük oyuncular" ayırmak bir hayli zordur. Buna rağmen birkaç politik grupasyon ve birey hala oyundadır.

Oliver İvanoviç'in yürütmekte olduğu Kosova Metohiya Sırp listesi (SLKM), üç patiden oluşan esnek-hafif bir koalisyonu oluşturmaktadır – Sosyal Demokratik Parti (SDP), Sırp Yenilenme Hareketi (SPO) ve Demokratik Parti (DS). Bu üç parti merkezlerinin Belgrad'ta olması olgusu bu koalisyonun politik etkinlikleri ve Oliver İvanoviç'in ilerideki çalışmaları için karar vericidir. Bundan dolayı onun Kosova hükümetine girmesi kararı ile ilgili tüm analizler bu açıdan bakılmalıdır. İvanoviç, çoğu durumda yüksek bir politik performans sergilemiş ve bazı önemli kararları Belgrad tarafından yapılan yönlendirmelere rağmen bağımsız olarak almayı başarmıştır. Priştine'yi ziyaret eden di-

plomasi temsilcileri Oliver İvanoviç ile görüşme fırsatından yararlanmakta, böylece Belgrad'a, kendisini Priştine'nin politik sahnesinde temsilci olarak görmek istedikleri ile ilgili ayan bir mesaj vermektedirler. Geçenlerde yeni Kosova başbakanının adlandırılması SLKM'in hükümete girmesi için ideal bir fırsattı, ama Koştunica için Agim Çeku'nun seçimi kabul edilir türden değildi ve bu fırsat kaçırıldı. Kamu oyununda ise Koştunica'nın karşı çıkmasına rağmen Oliver İvanoviç'in yakında kendisinin karar alacağı ile ilgili spekülasyonlar vardır. Ancak böyle bir şey için şu anda Slavişa Petkoviç'in başında bulunduğu Geri Dönüş ve Topluluklar Bakanlığı bakanı görevine kendisine verilmesi şartının olduğu da ileri sürülmektedir. KMSL - SLKM için Tarım Bakanı görevi, iki bakan yardımcısı ve yönetim kurullarında birkaç yer ayrılmış bulunmaktadır.

Son haftalar içerisinde Slavişa Petkoviç hükümetteki bazı mevkiileri olduğu gibi partisindeki bazı pozisyonlarını da yitirmiştir. Kendisine yakın olan Dragişa Miriç, SDS KM'nın bir kanadı ile ayrılmış bulunmaktadır. Dragişa Miriç kendisi için partinin otantik mirasçısı olduğunu ve hatta Petkoviç'in yerine başka birinin seçimini istediklerini bildirdi. Bir tesdüf müdür pek bilinmez fakat aynı bu zaman içerisinde Priştine'de finasi dalavereleri yüzünden Petkoviç'e karşı suç duyurusunun da başlatılacağı ile ilgili spekülasyonlar işitilmeye başladı. Petkoviç, Başbakan Çeku ile bile iyi ilişkiler kurmayı başaramadı. İç İşleri Bakan Yardımcısı görevine albay Dejan Jankoviç'in atanması ile memnun olmayan Petkoviç bakan görevini dondurduğunu ifade etti. Böyle bir adımın politik açıdan nasıl bir anlam taşıdığı pek ayan değil. Şu anda Petkoviç'in güçlü bir kozu elinde vardır; Kosova Parlamentosunda iki SDS KM milletvekili kendisine sadıktır ve bu iki milletvekili Priştine'de idarede olan koalisyona çoğunluğu sağlayabilecek konumundadır.

Güçler arasında bu tür ilişkiler, Oliver İvanoviç için ilk fırsatın, Agim Çeku hükümetinin yüz gününden sonra ortaya çıkması mümkündür. Agim Çeku bu süreden sonra tüm bakanlıkların çalışmalarının tek tek değerlendirileceği ve iyi çalışmayan tüm bakanları değiştireceğini beyan etmişti.

Kosova'da en etkili politik grupasyon Sırp Ulusal Konseyidir (SNV). Çünkü SUK'nin

üyelerinin çoğunu Sırbistan Demokratik Partisi (DSS) üyelik katı vardır, ve o Sırbistan hükümetinde şu anda başta olan bir parti olmakla birlikte ve Kosova ile Metohiya Koordinasyon Merkezi çalışmalarını bütünlüklü olarak koordine etmektedir. Bu politik grupasyonun Kosova kuzeyinde özel bir etkisi vardır. Geçenlerde Sırp Ulusal Konseyinde yapılan değişiklikler hiç bir içeriğe sahip değildir ve Kuzey Kosova Sırp Ulusal Konseyi'nin Merkezi Kosova Sırp Ulusal Konseyi ile „birleşmelerini“ sağlayamayan ve daha ziyade kozmetik bir girişim olarak sayılabilir. Başbakan Koştunica böylece ayan olarak Kosova ile ilgili Belgrad siyasetinin hangi yönde olacağını göstermiş bulunmaktadır. Koştunica'nın, Kosova'daki Sırp'ları ne kadar düşündüğünü pratik olarak göstermesi mümkün olacaktır. Eğer kendisi yürütmekte olduğu siyasetini müzakere ekibiyada Kosovahükümetinin başında olan "savaş suçluları" ile ilgili protestolara dayatırsa, ademi merkezîyetçilik ile ilgili yürütülen müzakerelerde Kosova'daki Sırp'lar şu anda Kosova Arnavutlarının ve uluslar arası topluluğunun kendilerine sunmak için hazırlıklı olduklarından çok daha az şey kazanacaktır.

Kosova'nın olası bağımsızlığı Sırp'lar için bir tehdittir. Ama bazı araştırmacılara göre Sırp'lar için öyle denilen Kosova ek ödeneklerin kaldırılması daha doğrusu sağlık, eğitim ve Sırbistan Hükümetine bağlı olan diğer enstitülerde çalışanların çifte maaşlarının kesilmesi daha büyük bir darbeyi oluştururdu. Bu karar ise doğrudan doğruya ve sadece Koştunica'ya bağlıdır.

Kosova Meclisi denetim rolünün güçlendirilmesi

Fatmire Mullhaxha Kollçaku, Sağlık, Çalışma ve Sosyal Esirgeme Komisyonu Başkanı, ORA Reform Partisi

Kosova Meclisi ikinci oturumu sırasında, daha önce mevcut olan iki komisyondan, bundan böyle iki Bakanlığın alanını izleyen (Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Esirgeme Bakanlığı) ve çok daha geniş bir etkinlik alanına sahip bir Parlamento Komisyonu kurulmuş bulunmaktadır. Değişik partilerden gelen on iki üyeden oluşmasına rağmen, Komisyon'da şimdiye kadarki dönemde tüm kararlar oybirliği ile alınmıştır.

Şimdiye kadar Komisyon'un görüştüğü çok sayıda kanun arasında Sağlık Müfettişlikleri Kanun Tasarısı, Acil Yardım Hekimliği Kanun Tasarısı yanı sıra Savaşın Değerleri, Tütün, Sosyal ve Aile Hizmetleri ve Gıda kanun tasarılarını anmak gerekir.

Sağlık, Çalışma ve Sosyal Esirgeme Komisyonu, sağlık sisteminin başarılı bir şekilde fonksiyon etmesi yönünde özel öneme sahip bir yasa konumunda olan Sağlık Sigortası Kanun Tasarısı metnini de görüşmüştür. Ancak bu kanunun uygulanması ile ilgili finansal deklarasyonda görülen eksiklikler yüzünden, bu kanun tasarısı ikinci okunuş sırasında geçmemiştir.

Kanun tasarılarını görüştüğü sırada, Komisyon, değişik alanlardan uzmanların katılımı ile gerçekleşen kamuya açık toplantılar düzenlemiştir. Değişik enstitülerin temsilcilerinin katıldığı bu toplantılarda görüşülme aşamasında olan Kanunların uygulanmasından yararlanacak olan insanlar arasından ne kadar daha fazla kişinin katılması ve konuyla ilgili onların görüşlerinin alınmasına da özen gösterilmiştir.

Fatmire Mullhaxha sağda geçenlerde hastaneye yapmış olduğu ziyareti süresince

Kendi çalışması sırasında, Komisyon'un işbirliği yaptığı örgüt ve enstitüler arasında Ulusal Demokratik Enstitüsü (UDE – NDI), AGIT Kosova Misyonu, Fridrich Ebert Shtiftung Vakfı ile sıkı bir işbirliği sürdürülmüştür. Onlar tarafından gelen sürekli yardım ve destek için şükranlarımızı bildiririz.

Kanunların çıkarılması yanı sıra, Meclis çalışmalarının önemli bir bölümü Hükümet çalışmalarının denetlenmesinden ibarettir. Bu kapsamda Komisyon, gözlem yaptığı iki Bakanlık ile ilgili kendine düşen görevi yapmıştır. Denetimin somut örneği olarak Sağlık Kanunu'nun uygulanmasının gözetlenmesine ilişkin Komisyon'un başlattığı ve UDE – NDI tarafından desteklenen girişimi anmak gerekir. Bu yönde Komisyon ilk önce Sağlık Bakanlığı tarafından gerekli alt kanunların çıkarılması işini gözetlemeye girişti. Sözü geçen alt kanun hükümlerinin çıkarılmaması veya bu yönde yapılacak bir gecikme aslında kanunun uygulanmasını imkansız kılıyordu.

İkinci bir aktivite olarak ara-

zide yaptığımız inceleme niteliğindeki ziyaretler sayesinde Kanun'un pratikte gerçekleşmesi, onun uygulanmasında ortaya çıkan engeller ve kanunun ne denli gerçekleştirilebilir türden olduğu yönünde olgularla yakından tanışma fırsatını yakaladık. Şimdiye kadar bizim Komisyonumuz, Priştine, Ferizovik ve İpek'te mevcut esas, ikincil ve üçüncül seviyedeki sağlık kuruluşlarını ziyaret etmiştir. Bu ziyaretler sırasında sağlık personeli, yönetici kadrosu ve diğer işçiler ile çok sayıda görüşme gerçekleştirmemiz yanı sıra hizmetlerden yararlanan vatandaşlarla da görüşmelerde bulunduk. Bu kapsamda sağlık hizmetleri sunanlar ve bu hizmetlerden yararlanan vatandaşlarla ve Sağlık Bakanlığı personeli ile daha birkaç kamuya açık toplantının düzenlenmesini öngörmekteyiz.

Verilerin toplanmasından sonra sonuçları içerecek bir raporun Komisyon tarafından hazırlanması ve sağlık konusunun görüşüleceği bir genel kurul toplantısında bu konunun ele alınması öngörülmektedir.

Kosova Meclisindeki meydan okumalar ve ilerlemeler

Rebecca Kilhefner, Meclis gözlemcisi, AGİT Kosova Misyonu

Kosova Meclisi ikinci mandatının aşağı yukarı ortasında bulunmaktadır. Aşağıda, getirilen bölümde onun prosedürlere saygı göstermesi ve fonksiyon etmesinde kaydedilen ilerlemeler ve onu bekleyen engellerle ilgili bir açıklama getirmektedir.

Gündemin saptaması

Meclis'in prosedürel kurallarına göre, her genel kurul toplantısı ile ilgili gündem sırası Meclis Başkanlığı ta-

rafından önceden hazırlanıp gelecek toplantıdan önce Meclis onayına sunulur. Bu hükmün gerçekleştirilmesi Meclis üyelerinin önerilen gündem sırası ile ilgili soruları sormalarına izin vermekte ve Meclis genel kurul toplantılarının kendi çalışmaları ile ilgili son sözü söylemelerini temin etmektedir.

Geçenlere kadar gündem sırası genel kurul toplantılarından birkaç gün önce hazırlanmış

ve onlara bildirilmiştir. (Gündem sırasının hazırlanmasında görülen bu zorluk aşağıda da belirtildiği üzere kısmen Meclis'in haftada bir değil ayda bir defa olarak düzenlenmesinin bir sonucudur.) Gündem sırası, bir ya da birkaç üye toplantının başlamasından önce soru sormaya başlamalarına kadar ve kendilerine konuşma şansı verilmeye kadar, Meclis tarafından resmi olarak kabul edilmediğini

belirtmek gerekir. Öyle ki bu bazan genel kurul toplantısının ortasında belirli maddenin o gün görüşülüp görüşülmemesi ile ilgili uzun tartışmaların yapılmasına yol açıyordu. Hatta bir ekstrem durumda bakan ilk okunuş için yasa tasarısını sunmaya başlamak üzere hazırlanırken bir Meclis üyesi bununla ilgili fikrini beyan ederken, var olan yasamaya göre yasa yeni yasa tasarısı ile değil mevcut yasanın değiştirilmesi ve tamamlanması önerisini ileri sürebiliyordu. Bu durum yasa tasarısını sunulup sunulmaması ile ilgili yoğun tartışmalara neden olup, Meclis üyelerinin neden oldukları 'hasas' durum için üzülmeleri, gündem sırası ilgili kurallarda belirtildiği gibi hazırlanıp onaylansaydı bu duruma kadar gelmezdi.

Bir olumlu olgu olarak Başkanlık birkaç aydan bu yana genel kurul toplantılarına ilişkin gündem sırasını hazırlayıp Meclis'in önceki toplantıda sözü geçen gündem sırasını onaylaması amacıyla sunmaya başlamıştı. Parlamento grupları çıkarlarının ve endişelerinin gerekli olan bir şekilde göz önünde bulundurulmasının temin edilmesi için gündem sırasının hazırlanmasında kurallarda şart koşulduğu üzere başkanlığın parlamento grup başkanları ile danışmalarda bulunması gerekmektedir.

Oylama

Anayasal Çerçeve ve Meclis'in prosedürel kuralları

esasınca, değişik bir ihtiyaç öngörülmediği takdirde özel durumlar hariç Meclis'te alınacak olan karar toplantıya katılanların çoğunun desteğini gerektirmektedir. Demek oluyor ki meclis üyelerinin belirli bir sayısının toplantıda olmadığı durumlarda da, redd oylarına nazaran daha fazla 'evet' oyunun temin edilmesi şartıyla toplantıya katılan milletvekillerin yarısından daha azının oylaması durumunda da geçerlidir. Evet oyları sayısının küçük olması durumunda bile her zaman karşı olan oyların göz önünde bulundurulup sayılması gerekir. Eskiden bu hüküm çok kere yanlış bir şekilde açıklanmıştı, bu bazan belirli önerinin geçip geçmediğine ilişkin Meclis'te yoğun tartışmalara götürüp hatta önerinin onaylandığı ya da onaylanmadığı durumlarında bile onun ilan edilmesinde sorunlar çıkmaktaydı.

Anayasal Çerçeve ve Yönetmelik var olan çok seçenekler arasından oylama ile ilgili hangisinin kullanılacağına dair özel hükümler içermez. Bu durum ise Meclis'in geniş adaylar kitlesinden özel sayıda üye seçme durumunda olduğu durumlarda bunalım ve anlaşmazlığa yol açıyordu. Hükümet, bağımsız ajanslar ve diğer organlara daha bileşik esaslarca atamaların yapılması gibi durumlarda Meclis'in daha daha ayan prosedürler geliştirmesi gerekir.

Tartışmalar

Geçmişe kıyasla Meclis tartışmalarının daha serbest, daha doğal ve daha geniş kapsamlı

olması için son zamanlarda girişimler yapılmaktadır. Önceden bazı Meclis üyelerinin konuşmak istemesi durumunda sık sık konuşmak için zamanın kalmadığını ya da bazı ifadelerin kendi içerikleri yüzünden "kayıtlardan silinmesi emrinin verildiği" durumlar ile karşılaşılırdı. Tüm Meclis üyelerinin Meclis çalışmalarına olduğu gibi genel kurul toplantılarına eşit ve bütünlüklü olarak prosedürel kurallar esasınca katılmaya hakkına sahiptirler ve şimdiki girişimlerin gecikmeyle geldikleri de söylenebilir. Buna rağmen kendi tartışması sırasında Meclis üyelerinin sorumluluğu ve toplantıyı yürüten başkanın toplantıyı belirli bir derecede kontrol altında tutması sağlanmalıdır.

Kurallara göre Meclis üyelerinin "parlamento dışı bir dil kullanması" (çirkin ifade, iftira, tehdit ya da ağıza alınmayan kaba bir dil, bireysel saldırı ya da tahrikler, topluluklar arası şiddeti körükleyen bir dil) kullanmaları yasaktır ve toplantıya başkanlık edenin toplantıda nizam ile intizamın sağlanmasını ve böyle bir dil kullanan her Meclis üyesinden kurallara göre hareket etmesini isteyebilir. Eğer toplantıya başkanlık eden kişi serbest tartışmaları bozmak istemezse provokatif ile gerçek bir parlamento dışı tartışmalar arasındaki çizgiyi yapmak bazan zor olmaktadır. Meclis üyelerinin tartışmalarda kaçınmaları amacıyla bazı parlamentoların, parlamento dışı bir dil olarak saydığı ifadelerin de bir listesi vardır. Listede yer almayan bazı ifadelerin bazan parlamento dışı bir dil olarak sayılması,

bazan daha geniş tartışmalar konusu olmaktadır. Meclis'in Adli, Yasama ve Anayasal Çerçeve Konularına Değin Komisyon Başkanlığının parlamento dışı bir dil ile ilgili daha incelikli bir rehber hazırlaması çok iyi olurdu.

Genel kurul toplantılarının uzunluğu göz önünde bulundurularak, parlamento grubu liderleri ile danışmaların yapılmasından sonra genel kurul toplantılarından önce belirli bir tartışmanın yapılması için başkanlığın zaman limitini saptaması mantık dışı bir şey değildir. Böyle bir anlaşma her parlamento grubuna onların Meclis'te temsil edimleri için orantılı olarak kendilerin tartışma süresini kapsayacak ve üye olmayan üyelerin istedikleri durumlarda konuşmaları için de biraz zaman ayrılmaktadır. Öyle ki her parlamento grubunun kendi konuşmacılarını saptaması ve aralarında tartışma zamanını ayırmaları temin edilmiş olacaktır.

Genel kurul toplantılarının yapılması sıklığı

İki yıl önce genel kurul toplantılarının ayda bir kez olarak düzenlenmesi ile ilgili kararın alınması bir sürü prosedür ve diğer sorunların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Birincisi, yazının başında da belirtildiğine göre, Meclis Başkanlığı'nın kurallara göre bir ay sonra düzenlenecek genel kurulu toplantısında hangi gündem sırasının ele alınacağı konusunda karar kılması bir hayli zordu. Diğer yandan, prosedürel kurallar gereğince yasa tasarılarının ilk

okunuşu ile ilgili sıkı bir zaman çerçevesi öngörülmektedir ve bu görüşülme olayının – "on çalışma gününden daha önce olmaması ve malzemenin dağıtımından itibaren üç çalışma haftasından daha geç olmaması" – ilkesini zorunlu kılıyordu. Genel kurul toplantılarının ayda bir düzenlenmesi durumunda ise buna saygı göstermek bir hayli zordu. Daha da önemli olan şey ise önemli gündem sırası noktalarının sık sık ve gereksiz olarak aylarca ertelenmesi yapılmıyordu. Söz gelişi, görüşülen bir yasa tasarısı ile ilgili açıkların yapılması istenmesi ve milletvekilleri tarafından belli soruların sorulduğu durumlarda cevap verecek bakan genel kurulu toplantısında hazır olmadığı durumlarda bu noktaların görüşülmesi bir hafta ertelencek yerde çoğu zaman bir aylık bir süre için erteleniyordu. Toplantıların aylık esasa göre düzenlenmesi, yasa tasarısının görüşülmesine kıyasla hükümete soru sorma ve hayati önem taşıyan güncel sorunların görüşülmesine değin tartışmalar gibi çalışma için az bir zamanı temin etmekteydi. Meclis'in daha sıralı olarak toplanmaya başlayacağı ile ilgili bazı işaretler geçenlerde sezilmeye başlamıştı. – Doğrusunu istersek geçmiş aylara kıyasla Şubat ve Mart aylarında genel kurul toplantıları daha sık yapılmıştır. Böyle bir eğilim genel kurul toplantılarının haftalık sisteme göre dönmesi ile enstitüleşmesi gerekir. Böylece Meclis'in Kosova için çok önemli olan bir zamanda kendi önemli rolünü yapması temin edilmiş olacaktır.

Kosova'nın Avrupa'ya entegre edilmesi doğrultusundaki yol

Torbjorn Solhstrom, Javier Solana'nın Priştinedeki özel Temsilcisi

Britanya'nın eski Başbakanı Winston Churchill bir defa Balkanların hazmedeceğinden daha fazla tarihi ürettiğini belirtmişti. Onun bu sözlerinde bir gerçek payının olabilmesi bir yana, Kosova ve onun enstitüleri geçen zaman içerisinde gözle görülebilir değişiklikleri gerçekleştirmeyi başarmıştır.

Bu yılın Ocak ayında başkan Rugova'nın zamansız ölümü Kosova'nın yeni başkanı olarak Fatmir Seydiu'nun çabuk çabuk olarak seçimine neden oldu. 10 Mart tarihinde Kosova Başbakanının istifasından sonra eski Kosova Savunma Güçleri Komutanı Agim Çeku yeni hükümetin başına geçti. Bu süre içerisinde aynı zamanda parlamento yeni başkanı olarak Kole Berisha'yı seçti. İki aydan daha az bir süre içerisinde Kosova enstitülerinin üç en yüksek görevlerinde değişiklikler yapıldı. Bu kolay

bir iş değildi. Ama Kosova siyasetçilerinin bu meydan okumalarının üstesinden gelmeleri bir olgunluk ve sorumluluk işaretiydi.

Bu değişiklikler Kosova'nın önemli bir safhasında yapıldı. Eski Finlandiya Başkanı Martti Ahtisaari'nin AB Özel Elçisi olarak atanmasıyla Kosova'nın gelecekteki statüsünün tanımlanmasını amaçlayan süreç başladı. AB Dış İşleri Bakanları atanmış özel elçiyi tamamıyla destekleyerek status süreci için AB temsilcisi Sn Stefan Lehne'nin atanması ile uzlaştı. AB temsilcisi Başkan Ahtisari ve onun ekibi ile yakından çalışmakta statüsünün tüm yönlerine katılmaktadır.

Kosova'nın coğrafi olarak orta Avrupa yöresinde bulunması göz önünde bulundurularak, status süreci – ve onun getireceği sonuçlar – AB

için çok önemlidir. Temas Grubu nezdindeki uluslar arası partnörler, AB Yüksek Temsilcisi Javier Solana 31 Ocak tarihli Londra ifadesinde çalışma ile ilgili bazı kilitsel parametreleri saptadı. Buna göre sürecin 2006 yılının sonunda sonuçlanması için çabaların harcanması gerekir.

Statüs sürecine paralel olarak, öyle denilen Kosova için Avrupa partnörlüğünde yer alan standartların ve diğer kilitsel Avrupa reformlarının gerçekleşmesi devam etmektedir. AB Güvenlik Konseyi son raporu ilerlemede bir yavaşlamaya işaret etmektedir. Kosova'nın geleceğinin tartışıldığı bir zamanda somut sonuçların elde edilmesi çok önemlidir.

Buna karşı olarak AB yakın gelecekte iki kilitsel meydan okumayı görmektedir.:

- Birincisi, statüs sürecinde yapıcı olarak katılmaya devam etme; ve,
- İkincisi, standartlar ve diğer kilitsel Avrupa reformları ile ilgili çalışmaların hızlandırılması.

Yeni Kosova başbakanının Kosova Meclisi üyelerine yapmış olduğu konuşmasında bu konuyla ilgili ayan olmasını ifade etmesi memnun edici bir olgudur. Özellikle kendisinin azınlıklar ile ilgili sözü ve Kosova'nın tüm toplulukların evi olabileceği ile ilgili düşünceleri cesaret vericiydi.

AB için üçüncü bir meydan okuma vardır: statüsün saptanmasından sonra bizim hazırlıklı olmamızı hazırlaması ve UNMİK'in sonraki çalışmalara katılmaması. Gelecekte AB'nin Kosova konusunda daha fazla çaba harcayacağı ve bu yörenden Avrupa'ya entegre olacağı bir geleceği düşünmekteyiz. Kosova'da daha fazla bir AB'ye ve AB'de daha fazla bir Kosova'ya sahip olacağız.

Diplomatik bir personel ile olduğu gibi yasa idare alanındaki uzmanlar ile Kosova'da var oluşumuzu gerçekleştirmekteyiz. Gelecek için polis ve adliye alanında AB misyonu planlama ekibi ilkbahar ayının sonunda Priştine'de kurulmalıdır. Bu ekip yeni kurulmuş olan Dış İşleri ve Adalet Bakanlıkları da dahil olmak üzere Kosova yetkilileri ile yakından çalışacaktır.

AB'nin gelecekte Kosova'daki çalışmalarının gerçek bir formunun tanımlanması çok

erkendir. Bu en azından statüs saptamasına bağlı olacaktır. Ama bu felsefe ayandır :

- AB'nin yaklaşımı Kosova'nın ilişkileri sahipliğinin artırılmasıdır. Uluslar arası topluluk değil, yetkililer sorumlu olacaktır;
- AB Kosova'nın iki meydan okuma kategorisini görüşmesi doğrultusunda yardım edecektir. Birincisi strüktürel meydan okumalar—ekonomik, administratif ve teknik—Kosova'nın yörenin diğer yerleriyle paylaştığı alanlar. İkincisi, özel meydan okumalar — azınlık hakları, kültürel zenginlik, desantralizasyon garantileri — bunlar statüs saptamasından sonra gelecektir ve,
- AB'nin vizyonu, Kosova'nın Avrupa'ya entegre edilmesi olacaktır. AB Dış İşleri Bakanları geçenlerde Salzburg'da koşullar yerine getirildikten sonra Batı Balkanların geleceğinin AB'de olduğunu Selanik'te saptanmış olduğunu bir daha teyid ettiler. Bu hazırlığı Salsburg toplantısında Kosova Başkan Seydiu ve GSÖT Jessen -Petersen de sergilediler.

Bugün ise odağımız standartlar ve statüstür. Tarihi gelişmeler Kosova statüsünün saptanmasını durduramaz. Sadece yeni bir bölüm başlayacaktır. Eğer Kosova isterse bu bölüm AB ve NATO 'ya doğru gidecektir. Bu kolay bir iş değildir. Ama Orta ve Doğu Avrupa'daki ülkeler bu yolculuğun çok önemli olduğunu ve onun tam yerini bulmasının olanaklı olduğunu kanıtlamıştır.

Emekli asker Yasa Tasarısının gözden geçirilmesi : AGİT Destek Veriyor

Yazan: Jade Duchesneau-Bernier ve Patrice Quesada, AGİT Kosova Misyonu

23 Şubat 2006 tarihinde, Kosova Meclisi, Şehit Aileler Statüsü ve Hakları, KKO Gazileri ve Savaş Emeklileri ile Savaşın Sivil Kurbanları Ailelerine değin Yasayı onayladı. Bu yasa, silahlı çatışmalar süresince doğrudan doğruya etkilenmiş olan vatandaşların ağır yaşam koşullarının hafifletilmesine adanan bir yasanın bölümüydü. Kosova Meclisi ile AGİT Kosova Misyonunun arasında uzun süren işbirliği bunun gerçekleşmesine katkıda bulundu.

Süreç iki yıl önce 2004 yılının Haziran ayında başladı . Bu tarihte ilk defa olarak Yasa Tasarısı Meclis'te tanıtıldı. Ama bazı kusurları yüzünden bu yasanın ikinci okunuşu gerçekleşmedi. Yasa Tasarısı 2005 yılının Ocak ayına kadar görüşülmedi ama bu yasa tasarısı sözü geçen tarihte yeni hükümet tarafından yeniden tanıtılarak ilk okunuşunda Meclis tarafından bir daha desteklendi. Geçen şubat ayında gerçekleşmiş olan kabulünden sonra bu tasarıda ciddi değişiklikler yapıldı.

Savaş kurbanları ve malül örgütleri gibi diğer tarafların olduğu gibi parlamento grupları ve UNMİK'in yaptığı gibi AGİT de yasa tasarısı hakkında kendi yorumunu yaptı. Bundan sonra Meclis'in fonksiyonel Komisyonu zor bir görevle karşılaştı—Ayrımcılığa Karşı Yasa'nın gerçek bir gerçekleştirmeye ilişkin gerçek prospektlerle uyumlaştırılması. Bu bileşik durumu göz önünde bulunduran AGİT Misyonu 2005

yılı Eylül ayının sonunda Kosova Meclisi'ne uzmansal yardım sundu. Formal olarak bu yardımın sunulmasına 7 Ekim tarihinde başlandı.

AGİ, yasa tasarısının yeniden tasarlanmasını ve gerekli değişiklikler ile ilgili son sözü söylemeyi hedeflemekte, toplumun en nazik kısmının pragmatic bir şekilde sorunlarını görüşmek amacıyla yasamayı hazırlayanları cesaretlendirmektir. Çatışmalar sonrası Kosova'da , ki burada ahalinin büyük bir çoğunluğu sosyal ile ekonomik sorunlarla karşılaşmaktadır, savaş kıdemli askerleri hakları ve kazançları konusu çok hasas bir konudur.

Yörenin olumlu bir örneği olan Savaş Mallülerine değin Hırvatistan Yasası, Kosova tasarımçıları için Kosova Savaşı Kıdemli Askerleri Yasası'nın hazırlanmasında model olarak kullanıldı. Bunu göz önünde bulundurarak, AGİT, Hırvat uzmanlarının, Kosova Yasa Tasarısının gözden geçirilmesi ve değiştirilmesi doğrultusunda Meclis Komisyonlarına yardımda bulunmalarını önerdi. Hırvatistan Dış İşleri Bakanlığı ve Avrupa'ya entegrasyon işbirliğine teşekkür ederek, uygun bir aday çabuk bulundu: Sn. Marijan Pokrajčić. Hırvatistan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kıdemli bir resmi görevlisi olarak, kendisi Hırvatistan Savaş Mallülerine değin Yasa Tasarısı'nın ve onun ek yasamasının hazırlanmasına yoğun olarak katılmış bulunmaktadır.

Dört haftalık bir dönem içerisinde kendisi Kosova Savaş Kıdemli askerleri Yasa Tasarısını görüşüp yorumunu yaptı. Aralık ayında kendisi fonksiyonel Meclis Komisyonu'na görüşlerini ve yorumlarını sundu. Yasa Tasarısının gözden geçirilmesi ve değişikliklerin yapılmasında bu önerilerin ve yorumların çoğu göz önünde bulunduruldu. Bu hızlı değişiklik süreci içerisinde eski versiyonlara kıyasla yasa bir yere kadar geliştirilmiş bulunmaktadır. Ama onun bazı bölümleri sorunlu olmaya devam etmektedir.

Yasanın onaylanması, bu önemli sosyal grup ihtiyaçlarının görüşülmesi doğrultusunda Kosova enstitülerinin ilk adımını oluşturmaktadır. İlan edilmesinden sonra en önemli safha başlayacaktır: Onun gerçekleştirilmesi, önemli meydan okumalar önümüzde bulunmaktadır çünkü yasanın bütünlüklü olarak gerçekleştirilmesi bütçe kaynaklarına bağlı olarak çeşitli bakanlıklar tarafından ek yasaların yayınlanmasına bağlı olacaktır.

Savaştan sonra AGİT Kosova Misyonu savaş kıdemli askerleri ve malül örgütler ile ürün verici bir diyalog sağlamıştır ve onların yeniden topluma entegre edilmeleri ve onların sosyal koşullarının geliştirilmesi doğrultusunda destek sunmaktadır. AGİT bir daha yasanın gerçekleştirilmesi ile ilgili önemli bir safhada Geçici Enstitülere yardımda bulunmak için hazırdır.

“Soru Döneminin” esasları

David Payne, Ulusal Demokratik Enstitüsü (UDE-NDI)

David Payne

Hükümet bakanından bilgi isteme hakkı ve resmi görevlinin parlamento önünde sorumlu tutulması hakkı parlamento hükümetinin iki esas ilkesi olarak bilinmektedir. Parlamento üyeleri genelde formal ‘soru dönemi’ süresince soru sorarak bu haklarını kullanır. Soru yoluyla bilgilerin açığa vurulmasının araştırılması bireysel üyeler tarafından alınan görevlerin temel yönüdür ve bu parlamento stratejisinde merkezi bir rolü ifade eder. Sorular genelde anında yapılmakta ve ardından cevaplar verilmektedir, bazan ise önceden yazılı olarak sunulmaktadır.

Tüm demokratik dünyada var olan parlamentolarda hükümet önermekte muhalefet ise karşı gelmektedir. Kosova Meclisi’nin sıralı toplantılarında soru döneminin kullanılmasına ilişkin zaman da olgunlaşmış bulunmaktadır. Yönetmelik sadece biri için

hükümleri içermektedir. Soru dönemi geleneksel olarak günlük bir döneme ait olarak genelde muhalefet tarafından sorulan ve hükümet bakanları tarafından yanıtlanan cevaplardır. Bakan bazan toplantı başlamazdan önce bir kişinin soracağı soru hakkında bilgilendirilir ama bakana sorunun tam formülasyonu hakkında bilgi verilmeyerek, bunun bir mecburiyet olmasına rağmen haberler, öngörülmemiş olaylar sorunun mecburiyetini saptayacaktır.

Soru, belirli bir bakana, parlamento sekreterine ya da başbakana yöneltilmelidir. Başbakan onun sağduyusuna dayanarak cevabı bakanlardan birinin vermesine bırakabilir. Soru kısa olmalı, genelde bir dakikadan daha uzun olmamalı, cevap da aynı zamanda aynı ölçüde olmalıdır. Bakan, kendi dosyaları veya onun dosyaları hakkında iyi bilgilendirilmeli ve soru hakkında uygun cevabı vermelidir. Medya, genel olarak soru sorulan toplantılara katılmayı ister çünkü bu toplantılarda konular hükümet güvenilirliğini artırır ve burada uygun bir öneri konuşma becerisini ya da parlamento becerileri ile kamu düşüncesini değiştirebilir. Bakan cevabı vermeyi erteleyebilir ve daha geç bir tarihte konuya dönebilir. Ama bakanın karsarsızlığı kendisinin imajını çabuk etkileyebilir. Zeki bir cevap veremeyen bakanın politik yaşamı kısa olur.

Parlamento yönetimi denetiminin normal ve gerekli bir

parçası olarak bakanların soru döneminde toplantılarda yer almaları beklenmektedir. “Les absents ont toujours tort!” ya da “Tehlikede orada olma!” Bakanın toplantıda olmadığı durumlarda bile, soru başbakana ya da kıdemli olan bakana yöneltiler. Bakanın olmadığı için soru başkan tarafından reddedilemez.

Yönetmeliklerin çoğuna göre tartışmalara ve sürekli olarak taşlamalara neden olan soruların sorulması yasak olmasına rağmen Meclis Başkanının nizamı korumak için en büyük becerisini uygulaması gerekir. Soru soran kişi etkilemek amacıyla hicivi, acınma duygusunu, övücü ya da hakaret edici sözleri kullanabilir. Geleneksel olarak hükümetler soru dönemi konusunda farklıdır, Britanya parlamentosu geleneğinde yazılı olmayan diğer bir kural da vardır: muhalefete “kazanma şansı az olan biri,” öncelik verilmeli ve soru dönemi privileji temin eden bir andır ve bu anda muhalefet aleni olarak eşitçe hükümete karşı gelerek ondan hesap sorabilir.

Hükümetler bazan, muhalefetten gelen somut çabalarla Hükümetin bütünlüğünü sürekli ve güzel araştırılan sorularla bozmaya çalışmışlardır. Genç ve görgüsüz bir hükümet saldırı ve tenkide maruz kalmaktadır. Soru dönemini ise sık sık hakaretler, şakalar, dramlar ve çirkin sözlü hakaretler nitelendirmektedir.

Bu ise herhangi bir sözcük için bir meydan okumadır. Kışkırtmacılar, kamunun beğenmesine dair en iyi garantinin bakan ile muhalefet arasında ağırbaşlı, sınırlı ve kibar alışverişin olabileceği üzerinde duracaklardır. Bu çok kere faydalı değildir.

Muhalefet partileri için en önemli kural, cevabını bilmediğiniz soruları hiçbir zaman sormamaktır. Muhalefet, medya da daha fazla zaman elde etmek ümidiyle zayıf bakanları avına düşürüp sormayı ister, hükümet ise potansiyel sorun olan konudan ilgiyi başka yöne çevirmek ister. Ama soru dönemi aynı zamanda hükümet bakanlarının elde etmiş oldukları başarılar hakkında iyi haberleri sunmaları için ideal bir şans oluşturmakla birlikte, muhalefetin naivliği ile bilmemezliği hakkında alay etmesi için iyi bir şans oluşturmaktadır. Her nasıl olursa olsun bu dönem parlamento demokrasisini ve yönetim sorumluluğunu artırmaktadır. Gerekli bir demokrasi için gerekli bir denge. Otantik bir soru dönemi ile parlamento sadece bütün bir zaman içerisinde açık ve demokratik değildir. Tüm gerçek parlamentoların amaçladıkları standartlar sorusudur.

UDE - NDI görevine gelmeden önce, David Payne, Kanada Parlamento Üyesi, üç Quebec başbakanı Parlamento Sekreteri ve Çin Ticaret Komisyoneri olarak çalışmıştır

AGİT'in alanda katılımı artıyor

Kara Johnston-Molina, AGİT Kosova Misyonu

Demokratik yönetim enstitülerin doğru ve düzgün bir şekilde fonksiyon etmesiyle ilgili olup ilk sırada da yerli personel tarafından sorumlulukların üstlenmesi ve hesap vermeyi sahiplenme anlamına gelir. Diğer yandan UNMIK'in temel ilkeleri arasında, standartların yerine getirilmesi, insan haklarına saygının gösterilmesi, kanunların uygulanması, çalışma yönetmenlikleri ve ilk sırada azınlık toplulukların hak ve çıkarlarının savunması ile ilgili olan diğer normların yerine getirilmesi yönünde GÖE'lere desteğin sunulması yer almaktadır.

Son zamanlarda GÖE'lere yetki ve sorumlulukların transfer edilmesinin en iyi örneğini yeni bakanlıkların oluşturulması doğrulamaktadır. İçişleri ve Adalet bakanlıkların kurulması ile, 1244 No'lu Rezolasyon gereğince GÖE'lerden tüm alanlardaki etkinlikleri için sorumluluklarının temin edilmektedir. Bu alanda UNMIK politikalarının temel özelliği GÖE'lerin gözetilmesi ve ihtiyaç duyulduğu durumda onların ıslah etme faaliyetlerinde bulunmaları cesaretlendirilmelerinden ibarettir. Ve elbette ki UNMIK en son aşamada müdahale etme hakkını saklı tutmaktadır. AGİT Kosova Misyonu (OMIK) gözetleme politikaları alanında aktif bir şekilde çalışarak özellikle önleme ve "ıslah etme - düzeltme" girişimlerinin alınmasını cesaretlendirme kapsamında kendi faaliyetlerinde küçük çaplı bazı değişiklikler yaparak alanda (yerel - mahali) düzeyde daha aktif katılım sağlamayı hedeflemektedir. Diğer yandan AGİT Kosova Misyonu, geleceğimizin planlaştırılması yönünde kendi partnerleri olan Avrupa Birliği ve Birleşmiş

Milletler ile multilateral bir işbirliği sürdürmektedir.

Gözlemcilik görevinde başarılı olabilmesi için, mevcut olan 30 belediye ve pilot belediye birimlerinde AGİT Kosova Misyonu'nun aktif bir şekilde katılımı sağlanmalı. Bunun anlamı ise şudur: AGİT Kosova Misyonu alansal - yerel (mahali) düzeyde kendi katılımını genişletme durumundadır. Şöyle ki çok kısa bir zaman içerisinde AGİT tüm Kosova'da geniş bir strükture sahip tek örgüt olacaktır. 30 belediyenin her birinde ve üç pilot belediye birimlerinde mahali düzeyde alansal ekipler mevcut olacaktır. Daha başka sözlerle Sivil Administrasyon Departmanı (SAD) yetkisinde olan sorumlulukların AGİT Kosova Misyonu'na havale edilmesi için işleri ve sorumlulukları aksatmayacak bir şekilde bir devir teslim işleminin yapılması devam edilirken, UNMIK bu alandan "uzaklaşmaktadır". UNMIK ve SAD'ın mahali düzeydeki görevlerine gelince, onlar gözlem, analiz ve rapor hazırlama işlerini gerçekleştirmeleri yanı sıra idarede görülen olası durumlarda Genel Sekreter Özel Temsilcisi için sonuç öneri ve talimatları hazırlamaktan ibarettir.

AGİT Misyonu tarafından oluşturulacak olan her ekip (her belediye için ve her üç pilot belediye için bu tür ekiplerin kurulması öngörülmüyor) demokratikleşme bölümünden bir yabancı ve bir yerli personelden oluşur ve onlar İnsan Hakları ve Kanunlara Saygının Gösterilmesi Departmanı ekipleriyle sıkı işbirliğinde bulunur. AGİT Yöresel Merkezlerinde bulunan yüksek görevliler ise yapılması gereken işler hakkında talimat verir. Belediyeler çerçevesinde oluşturulacak olan ekipler AGİT

İsmet Beçiri, Priştine Belediye Meclisi Başkan

Kosova Misyonu'nun "gözleri ve kulakları" konumundadır ve onlar aktif gözlemler sonucu belirlenen durum ve GÖE'lere destek ile ilgili analizlere odaklanmış olacaktırlar.

UNMIK çerçevesindeki Genel Sekreter Özel Temsilcisi Ofisi, yerel düzeyde bu katılımın sağlanmasını güçlü bir şekilde desteklemektedir ve onun sayesinde standartların yerine getirilmesi ve genel politikaların uygulanmasını değerlendirebilme konumunda olacaktır. Onların temel görevleri GÖE personelinin uygulamadaki kanunlarla tanınan yetki, sorumluluk ve standartlara göre çalışmalarını için ikna etmeleri şeklinde olacaktır. Bu yüzden bu veriler sadece kaydedilen başarıların belirtilmesi için değil, tüm insanlar için geçerli olmak üzere insan hakları, ekonomi, sosyal hakların sağlanması yönünde yasalarda ve prosedürlerde göze batan eksikliklere işaret etmekte de kullanılmaktadır. GÖE'ler ve belediyeler kendilerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmediği durumlarda UNMIK'in olan sorumlulukları ve politikalarından hareket ederek gereken reaksiyon yapacağından hiç kuşku yoktur.

Hesap verme politikalarının başarısı AGİT Kosova Misyonu'nun yerel düzeyde geniş

bir yöreye yayılmış olması ve Kosova'da mevcut UNMIK'in diğer bölümü ile iyi bir irtibat içerisinde olmasından geçer. Bu olgudan hareket tüm Misyona çerçevesinde temasın sağlanması açısından koordinasyon son derece önem arz etmektedir. Statüsün çözümü yaklaştıkça koordinasyon için ihtiyaçların da artacağını göz önünde bulundurarak, statüsten sonraki döneme ait uluslararası anlaşmalara geçmeye başlamış bulunmaktayız.

Statüsten sonraki dönemde (UNMIK'in de yöreden ayrılmasından sonra), AGİT bağımsız bir role sahip olacağı için bizden Kosova'da temel uluslararası katılımcı rolünü üstlenmemiz istenecektir. Bu olgunun ise azami bir şekilde kullanılması gerekir ve ilerideki statüs ne olursa olsun 2006 yılı boyunca statüsün mahali düzeyde gözetilmesi işinin gereken şekilde yapılması sağlanmalıdır. Öte yandan AGİT Kosova Misyonu mevcut uluslararası katılım struktürünü sağlayıp struktür içerisinde de kendi işlerini devam ettirmeleri sağlanacak olacaktır. Her şeye rağmen ve statüs müzakerelerinden alınacak sonuçlar ne olursa olsun, AGİT Kosova Misyonu ilk sırada Kosova'da demokratik, multi-etnik ve dayanıklı bir sistemin oluşturulması yönünde çaba harcayacaktır.

Tercümede güncel meydan okumalar

Dr. Lirak Karjađđiu, AGIT Kosova Misyonu

İnsanlık tarihinde hiç bir zaman günümüzde gibi kabarıklık sayıda insanların tercüme ile uğraştığı örneğine rastlanmaz. Yüz binlerce tercüman ve çevirmen bu insancıl mersleklerini her gün yerine getirerek insanlar arasında iletişimin kurulmasını sağlayarak dil, toplum, politik, kültür, sanat, bilim ve kamu iletişim araçları vasıtasıyla değişik halklar ve devletler arasında iletişimin sağlanmasında aracı görevini yerine getirmektedirler.

Uluslar arası ilişkilerin gelişmesi, ekonomi, ticaret veya iş çevreleri arasında alım satımların sağlanması yanı sıra kültür, sanat, sinema ve bilim alanında tercüman ve çevirmenlere önemli görevler düşmektedir. Günümüz dünyasında kendi kutsal görevlerini gerçekleştiren tercüman ve çevirmenlerin katılımı olmadan hiç bir uluslar arası karşılaşma, konferans, zirve, kongre veya uzmansal alanla ilgili sempozyum ve panelin düzenlenmesi, örgütlenmesi ve başarılı bir şekilde sonuçlanması düşünülemez. Tek sözle, karşılıklı iletişimin sağlanması yönünde bir koşul olan tercüme işi, aynı zamanda ilerleme, işbirliği, anlayış, hoşgörü, dostluk, barışın sağlayıcısı ve kaderimizi etkileyen bir faktör konumuna gelmiştir.

Geçenlerde Kosova'da da yüzlerce genç tercümanlık ve çeviri işleri ile uğraşmaktadır. Onlar sadece KFOR, UNMIK, AGIT ofis, ajans ve temsilcilikleri için çalışmıyor; irtibat dairelerinde, diplomatik

temsilciliklerde, ajans, enstitü ve ekonomi, turizm, politik, medya temsilciliklerinde, sağlık, eğitim, kültür ve değişik türde insancıl yardımlar ile ilgilenen dernek ve kuruluşlarda bu görevlerini yerine getirmektedirler. Yorulmak bilmeyen çalışmaları sayesinde değişik temsilciler, politika adamları, diplomatlar, uzmanlar ve yerli ve yabancı yönetici ve işadamları arasında iletişimin sağlanmasına katkıları sunmaktadırlar. Öte yandan, çoğu zaman bunun bilincinde olmayarak onlar ilk sırada karşılıklı iletişim ve irtibatı sağlamakla taraflar arasında anlayışın, işbirliğin ve dostlukların derinleşmesini de sağlamaktadırlar. Daha da önemli olanı organizasyon, kurumsal, yasama, bilim araştırma, profesyonel, kültürel devlet oluşturma ve diğer alanlarla ilgili tecrübelerinin transfer edilmesi ve onların Arnavutça ve diğer azınlıkların dillerinde yayınlanmasını sağlamaktadırlar.

Savaş öncesi dönemde Kosova'da tercüme işi birkaç tecrübeli ve yetenekli tercüman tarafından yapılırken, Kosova'da yaşanan son savaşın bitimi ile (1999) sözlü tercüme işi için aniden ve büyük bir ihtiyaç duyulduğu için, Vedat Kokona'nın ifadesine göre, günümüzde tercüme ve çeviri işi hem 'zoraki tercümanlar' hem de 'dağdan inen tercümanlar' sayesinde gerçekleşmektedir. 'Dağdan inen tercümanlar' tabiri ile açıklamalarda bulunan Kokona, 'bu tür insanlar Tabiat ana tarafından yaratıldıkları işleri

Tabiat ana tarafından verilen talimatlara göre gerçekleştiren kimselerdir'. Burada geçen Tabiat ana ifadesi elbette ki yetenek, beceri ve dadı'hak olarak da algılanabilen tanrı vergisidir. Peki bu vergiler nelerdir? Okumak, anlamak, algılamak; belli bir metin, mesaj, ide ve fikri en ayan, orijinel ve net bir şekilde ifade etmek. Kokona'ya göre 'zoraki tercüman' grubuna düşen insanlar bu iş için "Tabiat ana" tarafından tayin edilmedikleri için giriştikleri işin üstesinden gelemeyerek aylar gibi halay çekmeye tepinirken bazan gülünüş bazan ise tehlikeli duruma düşmektedirler. Bu tür tercümanların en küçük bir yetenek, beceri, kültür, gereken ön hazırlık veya tercüme işini yapma hevesleri olmadığı gibi, onlar aslında dünyada en kolay yapılacak işin tercüme olduğuna inanan miskin ve tembel kimselerdir. Çoğu zaman kendi görevlerini gereken bir şekilde yapamayan bu insanlar, yaptıkları çevirilerde çoğu zaman hem metin hem de mesajı mahfetmektedirler.

Bunun yanı sıra, ünlü Arnavut tercümanı vetercümekuramcısı olan Edmond Tupi'ye göre, dağdan inen tercüman ve zoraki tercümanlar yanı sıra daha iki kategori tercüman mevcuttur: alt-tercümanlar ve pseudo veya sahte tercümanlar. Tupi'ye göre "birinci grupta olanlar sorumlu ve mütevazî olan kimselerdir ve kendi imkanlarını azami bir şekilde kullanma gayreti içindedirler; ancak kendileri yetenek, beceri, yatkınlık ve dadı'hak denen

vergiden acizdirler. Bunun sonucu olarak yaptıkları çeviriler tekdüzedir ve onların iyi bir dilci-lectör tarafından düzeltilip çeki düzen verilmesi ihtiyacı vardır (yeniden tercüme edilmesi gerekir). Bu örnekte ise sorumlu yazar zoraki bir şekilde bir nevi eş-tercüman görevini üstlenir. Pseudo tercümanlar grubuna ise bizzaat Vedat Kokona'nın betimlediği grup tercümanlar düşer; ne bilgileri, ne tanrı vergisi ne de çalışma hevesleri vardır. Bu müelife göre 'bu tür özelliğe bugün yazılı ve elektronik medyada rastlanabileceği gibi, tercüme için ihtiyaçların olduğu diğer alanlarda da, sögelişi edebi eserlerin tercüme edilmesinde de rastlamak mümkündür'.

Yazılı tercümelerin, metinlerin, administrasyon kararların ve broşürlerin bazı durumlarda çok zayıf ve üstünkörü bir şekilde tercüme edilmeleri yanı sıra belli toplantı, panel ve seminerlerde ve ulusal ile toplumsal nitelikte olan ve yöresel, Avrupa ve uluslar arası karakter taşıyan toplantılarda da yapılan sümultan ve konsektif çevirilerin yetersiz olduğu örnekleriyle karşılaşmamız da diğer bir meydan okuma örneğini oluşturmaktadır. Ancak yazılı metinlerin tercümesi sözkonusu olduğu durumlarda, bu tür tercüme işlerinin karakteri ve özelliğinden hareket ederek, tercümanların onları düzeltme fırsatları vardır. Bu işi onlar kendileri yapabildikleri gibi bir düzeltmen veya lektör vasıtasıyla da yerine getirebilirler. Ancak betimleme

(interpretasyon) sözkonusu olduğu zaman böyle bir şey mümkün değildir.

Zayıf tercüme yüzünden belli bir olayın başarısızlık ile sonuçlanması da mümkündür. En kötü ihtimalde ise zayıf, ayan olmayan ve konfuz çeviriler yüzünden katılımcılar karşılıklı anlaşamayıp bir birlerinin seviyeleri, ciddiyeti ve profesyonel ve entelektüel kapasitelerinin yanlış algılamaları örneklerine de rastlanmıştır. Böyle durumlar olayları hazırlayan organizatörlerin zayıflıklarından kaynaklanabileceği gibi, konuşmacıların disipline saygı göstermemeleri, bir konuşmacının yaptığı takdim sırasında kullandığı dilde eksiklikler ve belirsizliklerin olması, her iki dilin terimleri ve usulları hakkında yetersiz bilgi, ve tercümanları yanlış tahmin ve çeviri yapmalarından kaynaklanmaktadır. Bu tür olayların çıkmasına izin verilmemesi için konuşmacının bir tercüman vasıtasıyla konuştuğunu göz önünde bulundurmalı ve eğer onun konuşması karmaşık ve bileşik ise ve ayan bir mantıksal sıralamadan aciz ise, böyle durumda ister istemez tercüman da bu mesajı konfuz ve ayan olmayan bir şekilde iletme durumuna düşecektir.

Bunun yanı sıra, konuşmacı, ritme veya konuşma temposuna da dikkat etmelidir. O, bir yandan normal bir sürat, ton ve sesle konuşurken, diğer yandan mümkün olduğu kadar kendisini tercümanın izleyip izleyemeyeceğini de kontrol etmelidir. Bir toplantı sırasında birçok katılımcının aynı anda konuşmamalı çünkü tercüme işini yapanlar birkaç konuşmacının konuşmasını aynı anda tercüme edemez.

Aynı zamanda, sunum yapan kimselerin uzun ve bileşik cümlelerden kaçınmaları ve basit, ayan ve kısa cümleleri tercih etmeleri gerekir. Bunun yanı sıra, konuşmacı, sözcükleri doğru ve telafuza saygı göstererek söylemeye gayret etmelidir çünkü doğru telafüz edilmediği durumlarda yanlış anlaşmalar ortaya çıkabilir. Tercümanlar vasıtasıyla konuşma yapan kimselerin dikkat etmeleri gereken diğer bir husus ise argo sözcükleri, kısaltmalar, idiomlar, metaforalar, frazoloji, rivayet ve gülmece örneklerini kullanmaktan sakınmalıdırlar çünkü onlar çoğu durumda tercüme yapmaya yanlış anlam verebilir.

Tercüman ve çevirmenlerin çalıştıkları kuruluşlar kendilerine şu imkanları tanımış olurlarsa onların işlerini bir hayli kolaylaştırabilirler:

1. Gündem sırası, toplantının amacı ve konuşmaların me-

tinlerinin temin edilmesi;

2. Toplantının önemi e katılımcuların düzeyi hakkında bilgilerin temin edilmesi;
3. Olay ile ilgili en uygun ve elverişli tercüme şekli hakkında kararın alınması (konsekutiv veya simultan);
4. Teknik ve uzmansal terimleri ve karşılaşma sırasında kullanılacak kısaltmaları içeren bir listenin hazırlanması;
5. Konuşma veya sunumların birer nüshasının temin edilmesi;
6. Olay başlamadan önce organizatör ile bir görüşme yapıp tercümanların kullanılan terimler, deyimler ve karşılaşmanın organizasyonu ve gelişmesi hakkında bilgi temin edilmesi v.b.

Eninde sonunda, şeffaflık ve sözlü yapılan tercümenin başarısı, genellikle toplantıdan

önce yapılan hazırlıklara bağlı olduğu gibi tercümanların yeteneği ve kalifiyesine bağlıdır.

Bu örnekte Priştine Üniversitesi Filoloji Fakültesi çerçevesinde mevcut dil ve edebiyat bölümleri önemli bir rol oynayabilir. Kosova'da faaliyetlerini sürdüren uluslararası örgütler ile işbirliği yaparak tercümanlar dış ülkelerde uzmanlaşmaya gönderilebilir. Bir süre önce bir Çeviri Enstitüsü'nün kurulması fikri ortaya atılmıştı. Bu konu hakkında uluslararası çevrelerin desteği sağlanırsa böyle bir enstitü, uluslararası seviyede boy ölçüşebilecek profesyonel tercüman ve çevirmenlerin oluşması, yetenekleşmesi, eğitim görmesi ve hazırlanmasını temin edebilirdi. Özellikle Kosova'nın şu anda euro atlantik entegrasyon süreci önünde bulunmasından hareket ederek böyle bir fikrin isabetli olurdu.

ASI Misyon İfadesi

Meclis'i Destek Girişimi (ASI) Kosova Meclisini güçlendirmek ve profesyonelleştirmek için destek sunan demokratizasyon programlarının inter – ajans koordinasyon mekanizmasıdır. ASİ'nin çalışmaları, demokratik yönetmeliklerinin tanınması ve onlara karşı saygının gösterilmesi, şeffaflık ve kamuoyuna karşı sorumlu davranma, yasal gündem sıralarının geliştirilip gerçekleştirilmesi, çok dilliliğe karşı saygının gösterilmesi ve yöresel ile inter parlamento irtibatlarına dayanan demokratik politik kültürde odaklanmaktadır.

ASI partnörleri, kaynakları biriktirmek, bilgileri paylaşmak ve Meclis ile doğrudan doğruya yapılan bir interaksiyonda ihtiyaçların belirlenmesinde programları koordine etmektedir. ASI koordinatörü olarak, AGİT Kosova Misyonu, tüm ASİ partnörleri ile irtibat kurarak ve Meclis temsilcileri ile yapılan danışmalardan sonra sıralı koordinasyon toplantılarını düzenlemektedir. ASİ'nin sıralı Bülteni, Kosova Meclisi'ndeki son gelişmeler hakkında geniş bir yerel ve uluslar arası kamuoyuna olduğu gibi ASI destek programları hakkında bilgi vermektedir.

Şu anda ASİ'ye katılanlar :

Friedrich Ebert Stiftung (FES), Friedrich Naumann Stiftung (FNSt.) Konrad Adenauer Stiftung (KAS), Doğu Batı Parlamento Pratiği Projesi (DBPPP), Avrupa İmar Ajansı (AIA) Fransa, Almanya, Belçika, Slovenya parlamentoları Konsortiumu ve International de Paris la Defense Enstitüsü, ABD Uluslar arası Gelişme Acentesi (USAID) işbirliğiyle olduğu gibi Ulusal Demokratik Enstitüsü (UDE), Birleşmiş Milletler Gelişme Programı (BMGP) İnter Parlamento Birliği (IPB), AGİT Kosova Misyonu ve Kosova Meclis'i işbirliğiyle.

Yazi Isleri Heyeti:

Sven Lindholm, Franklin De Vrieze, Chris Cycmanick, Blerim Vela, Labint Hoxha, Edmond Efendija, Krenar Loshi

AGİT Misyonu Kararğahları, 10000 Priştine
Tel. (+381-38) 500 162 Faks: (+381-38) 500 188
İrtibat kuracağınız kişi: franklin.devrieze@osce.org
<http://www.osce.org/kosovo>

Bu bültende ortaya atılan görüşler katkıda bulunanların kendi görüşleridir ve Meclis, AGİT'in Kosova Misyonu ya da ASİ partnörleri olan örgütlerin görüşlerini temsil etmemektedir.

Bu Bültendeki fotoğraflar :

AGİT: sayfa. 2, 17, 14, 26- Günlük Gazete Ekspresi: sayfa. 1, 2, 20 (Visar Kryeziu) sayfa. 3, 7, 11 (Ermal Meta) sayfa. 5, 9, 13, 16 (Astrit Ibrahim) sayfa 10 (Ferdi Limani) sayfa. 25 (Fisnik Dobreci) • UNMIK AED: sayfa. 18 • Kosova Meclisi : sayfa. 14, 15. NDI-UDE: 24.